СВАБОДА
№4 1—7 лютага 1994 г.
Кошт 50 рублёў

ГОД ЗАСНАВАНЬНЯ 1902
ВЫХОДЗІЦЬ З 1990

Галоўны рэдактар **Ігар ГЕРМЯНЧУК**
Заснавальнік **Павал ЖУК**
Выдавец **«Газэта СВАБОДА», Ltd.**

АДРАС РЭДАКЦЫІ:
220088, Менск, вул.Іванаўская, 56

С.Шушкевіч: «Я ня Чэрчыль»

На панядзелак, 31 студзеня, была паабяцаная прэс-канфэрэнцыя Станіслава Шушкевіча. Аднак раніцай гэтага дня прэс-служба ВС дала журналістам «адбой», параіўшы «з тыдзень пачакаць». Мы патэлефанавалі С.Шушкевічу на лецішча.

— Станіслаў Станіслававіч, добры дзень. Як Вашае здароўе? Як сябе пачуваеце?

— Цудоўна. Шчыра кажу, што, акрамя жаданьня выпіць, няма ніякіх іншых жаданьняў з пункту гледжаньня здароўя. І выпіць не лякарства, а гарэлкі. Гэта ў мяне добры паказьнік — ёсьць і быў заўсёды.

— Калі Вы ўсё ж зьбіраецеся прыехаць у Менск і правесьці прэс-канфэрэнцыю?

— Пакуль што не хачу, зьбіраюся з думкамі.

— Чым плянуеце заняцца ў бліжэйшы час?

— Спачатку хачу адпачыць, бо за апошнія гады я меў у агульнай суме дзесяць дзён адпачынку, гэта мне не падабаецца, і я хачу неяк выраўнавацца.

— Ці тэлефанаваў хто з-за межаў Беларусі пасьля Вашае адстаўкі?

— Званілі.

— Хто, калі не сакрэт?

— Сакрэт. Скажу толькі, што вельмі добрыя людзі і маю добрыя запрашэньні (у тым ліку за межы СНД) выступіць з палітычнымі лекцыямі.

— Былі зьвесткі, нібыта Уладзімер Шумейка прапанаваў Вам пасаду Старшыні міжпарляманцкай асамблеі СНД.

— Гэта ўсё блытаніна, і я ня ведаю, адкуль яна пайшла. Па-першае, гэта не Шумейкава прэрагатыва. Гэта павінны вырашаць кіраўнікі парлямантаў усіх краінаў СНД.

(Працяг на 2-й стар.)

Адстаўка Шушкевіча паскорыць канец рэжыму

Можа здарыцца так, што нашую газэту зачыняць. Альбо забароняць друкаваць СВАБОДУ тут, на Беларусі (першыя сымптомы ўжо ёсьць). У такім выпадку могуць быць затрымкі з выхадам нумароў, бо друкавацца давядзецца за мяжою, як гэта было ў 1990 г. Але выходзіць СВАБОДА будзе. Нягледзячы ні на што!

Няма ніякага сумневу, што кіроўны рэжым пачне зараз актыўна і паўсюдна «закручваць гайкі» — у грамадзкім жыцьці, у эканоміцы, у галіне правоў і свабодаў. Апошнім часам ім пастаянна карцела гэта зрабіць — аж рукі сьвярбелі. Але перашкаджаў Шушкевіч.

За 885 дзён свайго кіраваньня Станіслаў Шушкевіч мала чым дапамог дэмакратыі. Але сам факт ягонай прысутнасьці на пасадзе кіраўніка дзяржавы троху стрымліваў намэнклятуру. Яны вымушаныя былі азірацца на яго (хоць рэальнай улады ў Шушкевіча было менш, чым у любога высокапастаўленага саўмінаўскага чыноўніка). Цяпер яны разьвязалі сабе рукі. Можна красьці не азіраючыся.

Гэта быў іхны апошні шанец зьняць Шушкевіча, яны гэта разумелі і грунтоўна да гэтага рыхтаваліся. Галасаваньне аб адстаўцы двух «сілавых» міністраў было трэніроўкаю. Шушкевіч іх фактычна «здаў», не зрабіўшы ніякіх крокаў на абвастрэньне сытуацыі (ці то тактычная памылка, ці інстынкт самазахаваньня?), якія трэба было зрабіць яшчэ тады, калі быў абнародаваны вядомы антысаўмінаўскі ліст Э.Шыркоўскага і Ул.Ягорава. Але Шушкевіч ня выступіў, нават калі справа дайшла да галасаваньня аб міністрах. Не хацеў злаваць воўчую зграю? Ён памыліўся таксама, калі на плаху паклалі ягоную галаву — у сваім апошнім слове Старшыня пачаў у іх «прасіцца». Зянон Пазьняк параўнаў гэта з трагедыяй ахвяры, якая спрабуе выпрасіць жыцьцё і гэтай сваёй слабасьцю яшчэ больш распаляе забойцу, і той ужо не спыняецца — «трэба ведаць крымінальную псыхалёгію».

Калі абвесьцілі вынікі галасаваньня, намэнклятура была на сёмым небе: ціснулі адзін аднаму рукі, абдымаліся, ледзь не цалаваліся — наймярзотная карціна. Здаецца, для іх саміх было нечаканым, што за адстаўку Шушкевіча набралася аж 209 галасоў. Але тут няма ніякай сэнсацыі: прыкладна чвэрць гэтых галасоў самым прымітыўным чынам была купленая. Напрыклад, некаторым дэпутатам-"цэнтрыстам" за адстаўку Шушкевіча паабяцалі кватэры ў Менску (шляхам пераводу на сталую працу ў Вярхоўны Савет). Калі цікавяць канкрэтныя імёны — глядзіце рэпартажы з сэсіі: кандыдатуры новых «прафэсійных парлямантарыяў» неўзабаве будуць пастаўленыя на галасаваньне.

Словам, брудная справа рабілася бруднымі мэтадамі. Па камандзе з Саўміна на кватэры ў Шушкевіча адразу была адключана спэцсувязь і зьнятая ахова. Гатэль «Кастрычніцкі», дзе жывуць дэпутаты, цэлую ноч «гудзеў», гарэлка, кажуць, лілася ракою — сьвяткавалі «пірамогу».

А выбаршчыкі тым часам слухалі навіны і нічога не разумелі: аказваецца, зьнялі Шушкевіча, а ня Кебіча... «Дурдом!» З тым і пакладліся спаць.

Відаць, яшчэ пару месяцаў гэтыя выбаршчыкі будуць драмаць, даядаючы апошні мех бульбы. Увесну, можна не сумнявацца, яны прыйдуць да гэтага самага «дурдома» разганяць «пацыентаў».

Такім чынам, новыя выбары ніяк ня ўдасца адцягнуць на канец году, як гэта плянуюць Кебіч і кампанія. Адстаўка Шушкевіча і прыход на ягонае мейсца міліцэйскага генэрала Грыба радыкалізавалі сытуацыю. Выбары могуць адбыцца ўжо ў траўні.

Ігар ГЕРМЯНЧУК

Бі-Бі-Сі пра «паўзучы пераварот»

Зьмяшчэньне Шушкевіча з пасады Старшыні Вярхоўнага Савету Беларусі выклікала шырокі рэзананс у сусьветных сродках масавай інфармацыі. Ацэнкі гэтага факту прыкладна аднолькавыя: «камуністычны рэнэсанс», «беларускі першамай» і г.д.

Не абыйшла гэтую падзею ўвагай і радыёстанцыя *BBC*, карэспандэнт якой узяў інтэрвію ў экспэрта па Беларусі, прафэсара Лёнданскага ўнівэрсытэту **Джыма Дынглі**.

Ён лічыць, што «Шушкевіча зьнялі таму, што ён даволі доўгі час адмаўляўся сьледаваць указцы парляманту і не згаджаўся падпісваць пагадненьне аб калектыўнай бясьпецы з Расеяй».

(Працяг на 2-й стар.)

Янка КУПАЛА

Дэпутату N.N.

Пасаромся, дэпутаце,
Хоць сваёй чорнай бялізны,
Ты ж другой, кром Беларусі,
Не павінен мецъ айчызны.

А калі так вельмі хочаш
Мецъ і мачыху, кром маткі,
То йдзі вон ад нас, шаноўны!
Забірай свае манаткі.

Замест пасьвіцца над праўдай,
Пасьвіць душы йдзі ў загіне,
Хоць табе йдзе лепш да твару
Пасьвіць крадзеныя сьвіньні.

1908 г.

«Я ня Чэрчыль»

(Пачатак на 1-й стар.)

Спачатку, як вядома, быў абраны Хасбулатаў. Пасьля гэтага была гаворка (Шумейка, дарэчы, са мной ні пра што не гаварыў), многія кіраўнікі парлямантаў пыталіся, як бы я ставіўся да таго, каб яны прапанавалі маю кандыдатуру. Я сказаў, што ў мяне праблемаў нутраных больш, чым вонкавых, і пакуль што, прабачце, я ўстрымаюся. Прыемна, кажу, што вы мне гэта прапаноўваеце.

— Магчыма, Вы чыталі камэнтары ў прэсе да Вашай адстаўкі. Што можаце сказаць пра гэтую першую рэакцыю?

— Я магу сказаць адно, што Захад вельмі добра разумее, у чым справа. І нашая прагрэсіўная прэса ня горш разумее. А што да гэтых лейтэнантаў пры журналістыцы, якія мянуюць сябе палітолягамі, дык яны заўсёды былі, ёсьць і застаюцца самі па сабе.

— Ці верыце Вы ў шчырасьць словаў Кебіча, які заявіў пасьля Вашае адстаўкі, што ён «сожалеет о случившемся»?

— Я пакуль што ня чуў, каб ён абвяргаў гэтыя словы. Дык якія ж у мяне ёсьць падставы ня верыць, я ж зь ім не гаварыў на гэтую тэму.

Алеж Вы ведаеце, што за апошні год было так многа дыямэтральна супрацьлеглых выказваньняў прэм'ера, што я заўсёды ўстрымліваюся, пачакаю яшчэ, што будзе праз дзень-другі, праз тыдзень.

— Як мяркуеце, якую галоўную памылку Вы дапусьцілі на пасадзе Старшыні Вярхоўнага Савету?

— Я ня бачу памылак. Памылку дапусьціў парлямант, які цярпеў мяне больш за год. Мая адстаўка павінна была адбыцца год-паўтара назад, але гэтую большасьць яны ўсё ніяк не маглі арганізаваць.

— Кажуць, нібыта Вы зьбіраецеся стварыць сваю партыю?

— Вы ведаеце, як некалі адказаў Рыхтэр, чаму ён ня піша сваю музыку? Ён казаў, што так многа цудоўных кампазытараў, так шмат цудоўнай музыкі напісана, што дай Бог перайграць усё тое, што падабаецца. Дык я б сказаў, што на Беларусі многа палітычных партый, праграмы якіх мне падабаюцца, і таму трэба падумаць, што рабіць у гэтай сытуацыі. Я думаю.

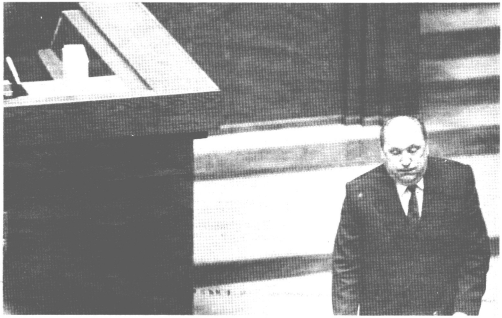
— Дык можа варта ўзяцца за напісаньне мэмуараў?

— Не, мне няма пра што пісаць мэмуары, я заўсёды ўсё расказваў журналістам. І я ня маю ніякіх сакрэтаў, ніякіх таямніцаў, ні на кога не зьбіраў дасье... Я лічу, што не дажыў яшчэ да таго, каб пісаць мэмуары. Я ня Чэрчыль.

І.Г.

ГЛЯДЗІЦЕ, ХТО ПРЫЙШОЎ!

Старшынёю Вярхоўнага Савету абраны міліцэйскі генэрал Мечыслаў Грыб

Бі-Бі-Сі пра «паўзучы пераварот»

(Пачатак на 1-й стар.)

Прафэсар Джым Дынглі мяркуе, што ёсьць падставы цалкам згадзіцца з думкай Зянона Пазьняка пра тое, што адхіленьне Шушкевіча і сілавых міністраў — гэта «паўзучы камуністычны пераварот». Брытанскі беларусазнаўца лічыць, што хаця прэм'ер-міністар Вячаслаў Кебіч таксама прайшоў праз галасаваньне, ён тым ня менш «застаўся рупарам і стаўленікам расейскага прэм'ера Чарнамырдзіна».

На пытаньне карэспандэнта *BBC* пра рэакцыю беларускага насельніцтва на зьняцьцё Шушкевіча прафэсар Дынглі адказаў: «Я падазраю, што асноўная народная маса знаходзіцца ў поўнай апатыі. Эканамічнае становішча ў краіне нагэтулькі пагоршылася, што бальшыня заклапочаная толькі адным: знайсьці досыць прадуктаў, каб дажыць да наступнага дня».

Лёнданскі прафэсар мяркуе, што Беларусь можа ператварыцца ў краіну савецкага ўзору. На Беларусі не адчуваецца нацыянальнага гонару, лічыць ён; палітычныя дзеячы старога тыпу і дырэктарат дзяржаўных прадпрыемстваў зацікаўленыя толькі ў захаваньні status quo.

Як здабыць даляры для Каложы?

Кіраўнікі рэстаўрацыйнае фірмы «Бляншон» з францускага горада Ліможа, а таксама прадстаўнік аднае парыскае фірмы, якая займаецца ўмацаваньнем грунту й падмуркаў, наведалі Горадню.

Яны азнаёміліся са станам Каложскай царквы, якая вымагае рэстаўрацыі. Госьці лічаць, што неабходна зрабіць зандажы, вельмі добра вывучыць грунт пад царквою, а потым зрабіць якасны праект яе рэстаўрацыі ды падрабязныя каштарыс. Яны дакляруюць дапамагчы грашыма. Па-першае, яны зьвярнуліся дзеля гэтага ў францускую амбасаду ў Менску, па-другое, папросяць дапамогі ў мэрыі Ліможа.

Для французаў у Каложы паўгадзіны сьпяваў камэрны хор капэлы Тызэнгаўза. Сьпевы ім вельмі спадабаліся, і яны прапануюць дзеля збору грошай на Каложу зарганізаваць гастролі хору ў Лімузыне Лімоскай прэфэктуры. Гастролі будуць мець добрую рэкляму на тэлебачаньні і ў прэсе.

Калі будзе гатовы праект рэстаўрацыі Каложы, французы зьвернуцца праз сваё міністэрства культуры ў UNESCO, каб атрымаць фундацыю. Яны лічаць, што шанцы на посьпех будуць вялікія. Падобныя праекты дорага каштуюць, і ў UNESCO зь імі зьвяртаюцца рэдка. Да ўсяго яшчэ будзе гарантыя выкананьня рэстаўрацыі, якой зоймецца і на чым зарабіць фірма «Бляншон».

Французы засьцерагаюць не рабіць з Каложы муляж у натуральную велічыню, г.зн. не аднаўляць страчаны мур царквы ў колішнім выглядзе. У Эўропе падобныя падробкі забароненыя. Праект трэба рабіць «празрыстым», каб было відаць, дзе старая, а дзе новая частка мура, якую найлепш выканаць зь лёгкага матар'ялу.

Спэцыялістаў з Францыі прыняў нам. старшыні камісіі ВС па культуры, адукацыі й захаваньні гістарычнай спадчыны А.Трусаў.

Сяргей АСТРАЎЦОЎ

Шушкевіча хацелі бачыць у Ізраілі

За тыдзень да адстаўкі Станіслава Шушкевіча пасольства Ізраіля ў Менску перадало ў Міністэрства замежных справаў афіцыйнае запрашэньне ад старшыні ізраільскага кнэсэту Шэхава Вайса, які выказаў жаданьне прыняць з афіцыйным візытам Старшыню Вярхоўнага Савету Беларусі Станіслава Шушкевіча.

З крыніцаў у МЗС Беларусі карэспандэнту СВАБОДЫ стала вядома, што ізраільскі бок прапаноўваў ажыцьцявіць візыт напрыканцы лютага — у пачатку сакавіка 1994 г.

Нагадаем, што ў ліпені 1992 г. з афіцыйным візытам Ізраіль наведаў Старшыня Саўміну В.Кебіч.

Мікола ГРЫНЯВІЦКІ

Магчымага забойцу Арцымені будуць судзіць у Расеі

На закрытым паседжаньні сэсіі ВС 20 студзеня намэнклятура абвінавачвала С.Шушкевіча ў тым, што ён «выдаў Летуве двух сумленных людзей» (маюцца на ўвазе тав. Буракявічус і Ермалавічус), але не патрабуе ад гэтай дзяржавы выдаць «злачынцаў, якія забілі Дз.Арцыменю».

С.Шушкевіч вымушаны быў патлумачыць, што асабіста ён некалькі разоў гаварыў на гэты конт з Масквой, у прыватнасьці з Генэральным пракурорам Расеі і прэзыдэнтам Ельцыным.

Рэч у тым, што той летувіс, якога беларускія сьледчыя падазраюць у забойстве Дз.Арцыменi, знаходзіцца цяпер у Расеі. Ён арыштаваны за учыненае там злачынства, зьвязанае таксама з забойствам. Расейскае заканадаўства, падкрэсьліў Шушкевіч, не дазваляе ў такім выпадку выдаць гэтага чалавека ў іншую краіну. Расейскі бок, як сказаў Шушкевіч, прапанаваў нашым праваахоўным органам перадаць матар'ялы маскоўскім сьледчым. Яны праналізуюць іх, далучаць да сваёй справы і перададуць у расейскі суд.

Мікола ГРЫНЯВІЦКІ

Аддайце нашыя мэдалі!

Белыя плямы пачалі зьяўляцца ў экспазыцыі Менскага дзяржаўнага музэю гісторыі Вялікай Айчыннай вайны.

Камплект баявых узнагародаў (каля 20-ці мэдалёў і ордэнаў) забрала назад жонка Героя Савецкага Саюзу Івана Фанарова. Жонка Героя Савецкага Саюзу Івана Захарава, былога сябра музэю, таксама не пажадала пакідаць узнагароды ў экспазыцыі. Яна іх проста «выбіла». Родныя Героя Савецкага Саюзу Васіля Салдаценкава таксама былі ўпартыя і дасягнулі мэты. Пакуль што ўдалося ўгаварыць і прысароміць з дапамогаю вэтэранаў, якія ваявалі разам, сваячку Героя Савецкага Саюзу Ўладзімера Лабанка, арганізатара й кіраўніка камуністычнага падполля й партызанскага руху ў Віцебскай вобласьці.

Супрацоўнікі музэю пачынаюць хваляваццa, што ахвочых забраць мэдалі ды ордэны дахаты зьявіцца яшчэ больш. Гэтыя рэчы пачынаюць карыстацца вялікім попытам у сфэры бізнэсу, і калі выгадна прадаць іх, то на пэўны час можна забясьпечыць сябе ня толькі хлебам.

Алесь ДАШЧЫНСКІ

За адзін даляр — 60 000 “зайцаў”

Такую пэрспэктыву рыхтуе ўрад Кебіча

У сувязі з чуткамі пра рублёвую зону сытуацыя на валютным рынку Беларусі доўгі час заставалася нестабільнаю. Рэзкае зьніжэньне курсу даляра на пачатку студзеня выклікала нават паніку сярод пэўнай часткі насельніцтва. Але чуткі засталіся чуткамі, і цяпер курс даляра няўпынна расьце, пераўзышоўшы сьнежаньскія паказьнікі.

Па камэнтар да сёньняшняй сытуацыі і пэўныя прагнозы карэспандэнт СВАБОДЫ зьвярнуўся да намесьніка дырэктара па зьнешнеэканамічнай дзейнасьці аднаго з найбуйнейшых банкаў Беларусі. Прапануем вытрымкі з гэтае гаворкі, захоўваючы ананімнасьць на просьбу суразмоўцы.

«...Рублёвая зона новага тыпу — яшчэ адзін міт, з дапамогаю якога ўрад хоча засьцерагчыся ад сацыяльнага выбуху. Маю цьвёрдае перакананьне, што рублёвай зоны ў дакляраваным урадам выглядзе ня будзе, а калі й будзе, дык вельмі непрацяглы час: ёсьць аб'ектыўныя эканамічныя законы. Зрэшты, пра гэта сьведчыць і рост курсу даляра, які мы назіраем цяпер. Паводле маіх падлікаў, у сьнежні 1994 г. ён дасягне адзнакі ня менш як 60.000 беларускіх рублёў за 1 USD, калі ўрад будзе працягваць сваю інфляцыйную палітыку.

...Што да ўласна банкаўскай сфэры, дык у Расеі праводзіцца палітыка, якая яшчэ больш-менш спрыяе банкаўскай справе. У нас жа дзяржава адбірае больш за палову прыбытку ў выглядзе разнастайных падаткаў, не даючы як сьлед разгарнуцца. Калі мы раптам нейкім чынам усё ж прыйдзем да адзінае рублёвае зоны, пры сёньняшнім заканадаўстве нашыя банкі ня вытрымаюць аніякай канкурэнцыі з расейскімі.

...У кожным разе мы надаём вялікае значэньне супрацоўніцтву з заходнімі банкамі. Да прыкладу, наш банк мае 55 карэспандэнцкіх рахункаў у банках Заходняй Эўропы да Амэрыкі. З другога боку, мы адкрылі ў сябе рахункі 31 замежнага банка. Лічу, што беларускія банкі абавязкова павінны пашыраць свае сувязі з замежнымі.

...Перакананьнямі я чалавек, ад палітыкі далёкі. Але як прафэсіянал на бліжэйшую пэрспэктыву гляджу без аптымізму: ні на які фінансавы, дый эканамічны ўвогуле, прагрэс пры сёньняшніх заканадаўцах і асабліва — пры ўрадзе Кебіча разьлічваць не даводзіцца. А ведаў, прафэсійнага майстэрства, цікавых ідэяў банкі Беларусі маюць дастаткова...»

Р.П.

Рабочыя патрабуюць свае грошы

13 студзеня ў Горадні рабочыя (каля 500 чалавек) заводу аўтаагрэгатаў, пакінуўшы працу на адну гадзіну раней тэрміну, прыйшлі на пляц Леніна.

Каля помніка правадыру яны наладзілі імправізаваны мітынг, а потым рушылі да будынку аблвыканкаму, што побач. Рабочыя патрабавалі выплаты заробку за сьнежань. Былі таксама заклікі паслаць дэлегацыю, каб спагнаць грошы з расейскіх прадпрыемстваў (з КАМАЗу дый іншых), вінаватых заводу аўтаагрэгатаў каля мільярду расейскіх рублёў.

Стыхійная акцыя пратэсту дала свае вынікі. Назаўтра рабочым выплацілі 50% заробку, паабяцаўшы на наступным тыдні выдаць астатнія грошы.

А.С.

Да нас прыляцела Swiss Air

Заклік «Летайте самолетами Аэрофлота» быў адной з азнакаў савецкага часу. Зрэшты, ніякімі іншымі самалётамі, акрамя аэрафлотаўскіх, лятаць тады не выпадала, бо іх папросту не было. Сёньня на Беларусі, акрамя *Трансаэра* — спадкаемцы былога *Аэрафлоту*, — працуюць некалькі заходніх авіякампаніяў.

Ужо даволі цьвёрда асталяваліся ў нас нямецкая *Lufthansa* ды польскі *Lot*. 2 лютага адбудзецца афіцыйнае адкрыцьцё Менскага прадстаўніцтва швайцарскай кампаніі *Swiss Air*. Але гэта будзе проста ўрачыстая імпрэза, а сталую працу фірма пачала яшчэ ўвосень.

Swiss Air ёсьць сябрам *European Quality Alliance* — аб'яднаньня лётных фірмаў, куды яшчэ ўваходзяць аўстрыйская *Austrian* ды скандынаўская *SAS*. *Swiss Air* прадстаўляе на Беларусі інтарэсы ўсіх траіх, гэтаксама як *Austrian* у Кіеве, а *SAS* у Вільні: разам рабіць бізнэс прасьцей ды выгадней.

З гутаркі з супрацоўнікам *Swiss Air* Дзьмітрам Падалінскім карэспандэнт СВАБОДЫ даведаўся, што ў фірме, апрача двух швайцарскіх шэфаў, працуюць шасьцёра менчукоў, усе яны выпускнікі інстытуту замежных моваў. Паводле словаў Дз.Падалінскага, арганізацыя авіярэйсаў — рэч вельмі цікавая, ёсьць у ёй свая філязофія і свая паэзія. Прынцып *Swiss Air*, як, зрэшты, і іншых кампаніяў, такі: ня трэба лётаць адусюль і ўсюды, трэба прадугледзець рацыянальную сыстэму перасадак у базавых пунктах. Зь Менску нам прапануюць двойчы на тыдзень рэйсы ў Цюрых і тройчы — у Вену. А ўжо адтуль можна вылецець практычна ва ўсе пункты сьвету: прыкладам, зь Цюрыху *Swiss Air* выконвае рэйсы ў 130 кірунках на ўсе кантынэнты, акрамя Аўстраліі. Кампанія забясьпечвае сэрвіс найвышэйшага ўзроўню на ўсіх этапах — ад набыцьця білета і да выхаду з аэрапорту.

Кошты паслугаў *Swiss Air* стандартныя: як і практычна ўсе эўрапейскія авіякампаніі, *Swiss Air* уваходзіць у *IATA* — міжнародную арганізацыю, сябры якой паміж іншых падпісалі і тарыфнае пагадненьне. Кошты залежаць ад мноства розных чыньнікаў, але, да прыкладу, білет у Лёндан праз Цюрых зь фіксаванаю датаю каштуе 735 даляраў.

Дз.Падалінскі прызнаўся, што праца на постсавецкім беларускім рынку нялёгкая й спэцыфічная: даводзіцца паступацца многімі прынятымі ў сьвеце прынцыпамі арганізацыі авіярэйсаў. Але, прыйшоўшы аднойчы, кампанія прыйшла назаўсёды, лічыць Дз.Падалінскі. Так што — лётайце самалётамі *Swiss Air*.

Усевалад РАГОЙША

Трагікамэдыя ў судзе

Белдзяржфілярмонія супраць Беларускай каталіцкай грамады

У Кастрычніцкім судзе Менска, які месьціцца на вул. В.Дуніна-Марцінкевіча, ужо двойчы зьбіралася паседжаньне, на якім разглядалася пазоўная заява Белдзяржфілярмоніі.

Сутнасьць справы: Белдзяржфілярмонія, у распараджэньні якой знаходзіцца заля камэрнай музыкі на Залатой Горцы, падала пазоў непасрэдна да старшыні Беларускае Каталіцкае Грамады 39-гадовага Фэлікса Янушкевіча і старшыні касьцельнай рады Сьвятатраецкай парафіі на Залатой Горцы 31-гадовага Алеся Бяляцкага з патрабаваньнем кампэнсацыі за сарваныя ў красавіку 1993 г. канцэрты, паколькі лічаць «господ» Янушкевіча і Бяляцкага асноўнымі арганізатарамі і натхняльнікамі «акции по захвату зала камерной музыки».

Вытрымка зь пазоўнай заявы: «12 апреля 1993 г., после проведения службы, верующие общины, без всяких на то законных оснований, отказались освободить зал камерной музыки и круглосуточно находились в нем до 5 мая.

Неправомерными действиями верующих была полностью парализована концертная деятельность, которая должна была проводиться по плану международного фестиваля музыки «Минская весна», были сорваны 9 концертов и репетиции по ним. В результате филармонии причинен существенный материальный ущерб в размере 311.569 рублей, что значительно осложнило и без того крайне тяжелое финансовое положение филармонии...»

Калядны падарунак «организаторы» Ф.Янушкевіч і А.Бяляцкі атрымалі ў выглядзе судовай позвы на 29 сьнежня 1993 г. У прысутных на залі склалася ўражаньне, што суд настроіўся досыць рашуча. Паколькі паседжаньне пачалося на расейскай мове, адказьнікі ўнесьлі пратэст аб тым, каб суд вёўся на дзяржаўнай мове. Судзьдзя адказала: «По этому вопросу вам нужно обращаться в Верховный Совет», — і адхіліла пратэст. Суд працягваўся.

Наступны канфуз адбыўся пры высьвятленьні мейсца працы спадара Ф.Янушкевіча. Пачуўшы ў адказ, што ён «сябра Саюзу мастакоў Беларусі», судзьдзя нэрвова перапытала: «Кто? Что это такое?» — што і стала падставаю для наступнага пратэсту адказьнікаў аб выкарыстаньні перакладніка. Пытаньне бурна абмяркоўвалася двума бакамі. Пры гэтым сваёй актыўнасьцю вызначылася пракурор. Як высьветлілася, яна зьяўляецца вялікаю прыхільніцаю расейскае мовы. Задаючы пытаньні сп.Бяляцкаму, яна ўрэшце падлавіла Алеся, што ён усё ж такі нешта разумее па-расейску. Пратэст спачатку адхілілі. Але падняўся сп.Янушкевіч ды запратэставаў, што ён ніколі й нідзе не карыстаецца расейскаю мовай, зь дзяцінства размаўляе толькі па-беларуску. Гэта нарэшце задаволіла судзьдзю. Яна мусіла прыняць пратэст адказьнікаў. На гэтым першае паседжаньне і скончылася. Яно было перанесена на 18 студзеня 1994 г.

Але да 18 студзеня суд ня здолеў знайсьці перакладніка і таму паседжаньне зноў адклалі — да 1 лютага.

У размове з судзьдзёй Ф.Янушкевіч адзначыў, што падача ў суд пазова на адзіную беларускамоўную парафію, магчыма, мае і іншы аспэкт: апроч філярмоніі, хтосьці яшчэ зацікаўлены ў «судовай разборцы» з канчатковаю мэтаю зьліквідаваць парафію на Залатой Горцы.

Пазыцыя Фэлікса Янушкевіча грунтуецца на Статуце Беларускае Каталіцкае Грамады. Мэта БКГ — вяртаньне касьцельнай і царкоўнай маёмасьці вернікам Беларусі.

Сымбалічна, што на вуліцы, якая носіць імя выдатнага айчыннага пісьменьніка-клясыка Вінцэнта Дуніна-Марцінкевіча, у нас на вачох разыгрываецца чарговая трагікамэдыя. Ці знойдзецца на Беларусі таленавітае пяро, каб у мастацкай форме пакінуць нашчадкам адмысловы фарс-вадэвіль — люстрадзён сучаснага жыцьця?

Юзэфа КАРЛОВІЧ

Вакол рэктарскага крэсла

Як мы ўжо паведамлялі, выкладчыкі-беларусісты дамагліся адстаўкі рэктара Гарадзенскага ўнівэрсытэту сп.Бадакова. Іх не задавальнялі тэмпы беларусізацыі ўнівэрсытэту, а таму яны прапанавалі некалькі сваіх кандыдатураў на пасаду рэктара. Асноўнымі лічаць дзьве зь іх: прафэсар Габрусевіч, які адначасова ўзначальвае абласны Фонд культуры, і дацэнт Мілінкевіч, які працуе намесьнікам старшыні гарсавету і працягвае выкладаць ва ўнівэрсытэце. Дарэчы, беларусістаў падтрымлівае і старшыня абласнога Савету С.Домаш.

Плёнам чужой перамогі, аднак, вырашылі пакарыстацца іншыя. Новага кандыдата на рэктара пачалі рыхтаваць яшчэ за паўгода дагэтуль. Кандыдат фізычных навук дацэнт Ківач за некалькі месяцаў стаў доктарам навук, прафэсарам, а да ўсяго яшчэ для яго стварылі пасаду пятага прарэктара. Спадар Ківач вучыўся на адной студэнцкай лаве зь віцэпрэм'ерам Беларусі М.Дземчуком і міністрам адукацыі сп.Гайсёнкам.

Пэўны час здавалася, што беларусісты прайгралі ў сваім змаганьні. Двух іншых кандыдатаў, а таксама ўсіх трох прарэктараў выклікалі ў Міністэрства адукацыі на экспэртную камісію. Неўзабаве міністэрскім загадам рэктарам Гарадзенскага ўнівэрсытэту быў прызначаны сп.Ківач. 24 студзеня а 12-й гадзіне на Навуковай радзе міністэрскія чыноўнікі павінны былі прадставіць новага рэктара. Яны прыбылі ў Горадню напярэдадні падзеі і ўжо сьвяткавалі з новым рэктарам перамогу. Аднак прэзэнтацыі не адбылося.

Паводле нашых зьвестак, перашкодзіў гэтаму старшыня аблсавету С.Домаш. 21-га ўвечары ён вярнуўся з сэсіі ВС, дэпутатам якога абраны нядаўна, і даведаўся аб прызначэньні новага рэктара. Сп.Домаш быў абураны тым, што не палічыліся зь меркаваньнем мясцовых уладаў, а па-другое, прызначылі чалавека, які відавочна не адпавядае задачам беларусізацыі ўнівэрсытэта. І гэта яшчэ пры тым, што на сэсіі Домаш меў кароткую размову зь міністрам Гайсёнкам. Кіраўнік абласной адміністрацыі адшукаў у выхадныя віцэ-прэм'ера Дземчука, які нібыта нічога ня ведаў аб прызначэньні новага рэктара, і выказаў яму праз тэлефон сваю нязгоду.

Паводле інфармацыі з ВС, супраць кандыдатуры Ківача выступаў і Ст.Шушкевіч. Ківач скончыў фізычны факультэт, дзе выкладаў праф. Шушкевіч, а потым быў асьпірантам БДУ, калі Шушкевіч працаваў прарэктарам унівэрсытэта па навуцы.

С.Домаша мог бы задаволіць кампрамісны варыянт, каб пры рэктару Ківачу першым прарэктарам стаў кандыдат ад беларусістаў. Сам Ківач пасьля гэтага інцыдэнту размаўляў зь імі, аднак яны адмовіліся зь ім супрацоўнічаць, бо лічаць, што Ківач ня здатны да пераўтварэньня ўнівэрсытэту ў сапраўды беларускую alma mater.

І ўсё ж у чацьвер 27 студзеня на пашыранай Навуковай радзе ўнівэрсытэту міністар адукацыі Гайсёнак прадставіў новага рэктара — спадара Ківача.

В.ПЯТРОВІЧ

Валеры ДРАНЧУК

Будаваць АЭС на Беларусі — значыць паўтараць чарнобыльскі шлях

Валеры Дранчук, 42 гады. Журналіст. Працаваў у раённым друку, газэце «Звязда», а таксама ў апараце Вярхоўнага Савету і Саўміну. Заснавальнік Зялёнага агенцтва «Неруш-прэс».

Адзіны журналіст, які пажадаў прысутнічаць на апошнім (30 сьнежня 1993 г.) паседжаньні ўрадавай камісіі па распрацоўцы Дзяржаўнай праграмы разьвіцьця атамнай энэргетыкі на Беларусі, быў вымушаны пакінуць сэлектарную залю Міністэрства энэргетыкі не са сваёй волі, а з прычыны «канфідэнцыйнасьці размовы» пры зачыненых дзьвярах.

Ад Зялёнага агенцтва «Неруш-прэс» СВАБОДА атрымала камэнтар з падрабязнасьцямі, якія тычацца ня толькі жорсткіх стасункаў урадавых структураў з журналістамі, але найперш — атамна-энэргетычнай пэрспэктывы Беларусі.

Якое надвор'е на Беларусі

Што атамную пэрспэктыву, так бы мовіць, «дзеля дабрабыту Беларусі» прапіхваюць у сродкі масавай інфармацыі досыць актыўна і даўно, вядома ня толькі мне. Той, хто за экалягічную тэму, як кажуць, чапляецца вокам, лёгка прыгадае інтэрвію, камэнтары, артыкулы зь вельмі ўстойлівым камэртонавым гучаньнем, у якіх няцяжка распазнаць, хто гэтую немудрагелістую музыку заказвае і што за ёю ўвогуле стаіць. Стаіць ідэя разьвіцьця атамнай энэргетыкі на Беларусі. Ведаючы, што ад гэткае пэрспэктывы сёньня ўжо дух не займае нават у самага сьпешчанага прагрэсам абывателя, аўтары, з аднаго боку, спрабуюць знайсьці нялюдныя ціхія сьцежкі, якія звычайна шукаюць нашыя нядобразычліўцы, каб правезьці кантрабанду, а з другога — абнародваюць ідэю такім чынам, што кантрабандай яна нібыта і ня пахне.

Яно і зразумела, бо надвор'е на Беларусі чарнобыльскае.

Выданьні, якія пасьпяшаліся шырока рэпрэзэнтаваць апэтыты распрацоўнікаў атамнай канцэпцыі, здаецца, не памкнуліся раскусіць арэшак, падалі максымум аргумэнтаў «за» пры стрымана фармальным мінімуме «супраць». Нотка сумневу калі й пракідвалася, дык больш мімаходзь.

За здароўе ці за ўпамін?

Мінулым летам, калі часовая ўрадавая камісія (буду дакладны ў яе назове) па арганізацыі работаў, зьвязаных з распрацоўкаю праекту Дзяржаўнае праграмы разьвіцьця атамнай энэргетыкі Беларусі, прыступіла да выкананьня абавязкаў, я стэлефанаваўся зь яе старшынёю доктарам навук Алегам Мартыненкам. Маё жаданьне прысутнічаць на адным зь першых паседжаньняў, натуральна, не было задаволенае. Сп.Мартыненка рашуча адвёў прапанову даць інтэрвію, спаслаўшыся на тое, што пакуль па гэтым пытаньні ў камісіі ня вызначыцца цьвёрдая плятформа, у якой ня будзе сумнявацца ён сам, сустрэчы з журналістамі выключаюцца. Такім чынам, я меў падставу зрабіць папярэднюю выснову, што маю справу з тэмаю, якую выпускаць на бальшакі галоснасьці для пэўных колаў непажадана. У мяне ня ўзьнікла пытаньня, чаму.

Аднак старшыня камісіі пакінуў надзею: напрыканцы году ён будзе гатовы сустрэцца з журналістамі. Я чакаў паўгоду. Карцела спытацца: «Дык за здароўе ці за ўпамін?..»

Хто вас сюды запрашаў?

У дзень апошняга паседжаньня камісіі, 30 сьнежня, я быў самотным прадстаўніком, так бы мовіць, ад сродкаў масавай інфармацыі, няйнакш, патэнцыйным разбуральнікам «сакрэтнай» канцэпцыі. Мая прысутнасьць была адразу заўважаная, падалася спрэчнаю і выклікала нэрвовасьць у асобных сяброў камісіі. Я выразна адчуў, што трапіў на паласу з аднабаковым рухам, бо мяне без аніякіх падставаў уважылі за чалавека, які абавязкова рухаецца ў бок процілеглы.

Зыходзячы, відаць, з тэзы, што ўсялякае назіраньне церпіць ад асабістых якасьцяў назіральніка, мне прапанавалі варыянты: альбо я пакіну залю, альбо мая інфармацыя мусіць зьведаць «мясцовую» цэнзуру. Я пакінуў залю, і пасьля канфідэнцыйнае размовы пры зачыненых дзьвярах мяне запрасілі, каб давесьці інфармацыю аб прынятым рашэньні: праект перадаць на разгляд у Саўмін. Столькі і было тае інфармацыі.

Праўда, перад тым як выправіць няпрошанага госьця пагуляць, сп.Мартыненка, зьвяртаючыся да мяне і — праз мяне — да маіх калегаў-журналістаў, папрасіў «патрываць яшчэ зь месяц», не распальваць дыскусіяў, якія, на ягоны погляд, могуць «прынесьці нашаму народу толькі шкоду». Просьба падалася мне спэцыфічнаю: патрываць, пакуль урад прыме рашэньне? А фраза міністра энэргетыкі Валянціна Герасімава «хто вас сюды запрасіў?» нагадала, што нашаму брату-журналісту патрапіць на званы абед да кітайскага пасла куды прасьцей, чымся ва ўстанову, якая нібыта працуе дзеля народу.

Праз некалькі дзён агенцтва «Неруш-прэс» распаўсюдзіла інфармацыю пра тое, што камісія на чале з А.Мартыненкам выказалася за магчымасьць і мэтазгоднасьць разьвіцьця атамнай энэргетыкі на Беларусі як найбольш таннай у параўнаньні зь іншымі крыніцы энэргіі.

Цяпер слова за ўрадам, хоць у ягонай пазыцыі можна не сумнявацца. Аднак застаюцца адкрытымі шматлікія пытаньні пэрспэктыўнага кшталту: фінансаваньне будаўніцтва АЭС (дзе ўзяць сумы з мноствам нулёў?); падбор пляцоўкі (што надзвычай праблематычна ва ўмовах Беларусі); гарантыі экалягічнае бясьпекі і надзейнасьці АЭС (шэраг фактараў, у тым ліку так званы чалавечы); нарэшце, ядравая энэргетыка — гэта ня толькі атамныя станцыі, але і цэлы комплекс прадпрыемстваў, зьвязаных з вырабам ядравага паліва, ягонаю перавозкаю, захаваньнем, перапрацоўкаю апраменены матар'ялаў, утылізацыяй адных і скарыстаньнем іншых радыёактыўных адыходаў (да гэтага цыклю дадайце яшчэ праблему дэмантажу АЭС пад «зялёны лужок»!) і гэтак далей.

Гамлетаўскае пытаньне

Ня буду таіцца, выкажу тое «адно неасьцярожнае слова», якога палохаюцца і ад якога засьцерагаюць журналістаў гарачыя прыхільнікі атамнай пэрспэктывы: я супраць таго, каб на Беларусі будавалі АЭС. Больш за тое, абвясьціў бы мараторыюм на іх будаўніцтва... Але найперш я супраць спробаў вырашаць гэтае пытаньне кялейна-карпаратыўна, у цішы міністэрскіх кабінэтаў і ўбаку ад грамадзкае думкі.

Людзям трэба ведаць ня толькі так званую «праўду» пра вяртаньне ў пячору, у нібыта суцэльны змрок, да нібыта дзедаўскай лучыны і гэтак далей, але і поўную праўду пра тое, што ёсьць атамная энэргетыка, што нясе з сабою разьмяшчэньне атамных канглямэрацыяў. Зрэшты, ці ня той гэта рэдкасны жахлівы выпадак, калі аргумэнты — побач з намі, у вобразе нябачнага монстра, які апустошыў поўдзень Беларусі, пазбавіў радзімы мільёны людзей? Той выпадак, той...

Калі палітычнае рашэньне будзе прынятае на карысьць атамнай пэрспэктывы — можна лічыць, мы на пачатку чарговага — ядрава-энэргетычнага — вітка прагрэсу, а значыць, новага вітка экалягічнага ўрону, які непазьбежна абрынецца на нашых дзяцей і ўнукаў мноствам праблемаў, як прадказальных, так і непрадказальных сёньня. «Быць ці ня быць» у дачыненьні да АЭС напраўду гучыць па-гамлетаўску, бо пры такой пастаноўцы пытаньня кладзецца на шалі як бы сама існціна, і ўсё залежыць ад нас, пераважыць яна ці не; па сутнасьці — ці пераважыць істотнае, разумнае, каштоўнае. І ня трэба казаць пра адсутнасьць крытэрыяў. Яны ўжо ўнутры нас.

Альтэрнатыва — не бязьдзейнасьць

Мне могуць задаць пытаньне: калі ты гэтакі «зялёны» і дбаеш пра чысьціню Беларусі, у чым тады, на твой розум, альтэрнатыва АЭС? Цалкам падзяляю і патас пытаньня, і погляд-адказ, выказаны раней за мяне: альтэрнатываю не павінна заставацца нашая бязьдзейнасьць.

Заслуга праекту ўжо ў тым, што ён ёсьць. Заслугаю грамадзтва цяпер няхай станецца факт ягонага ўсебаковага крытычнага асэнсаваньня і поўнага адхіленьня на карысьць мноства іншых варыянтаў, якія б стваралі альтэрнатыву.

Ледзь ня здрадаю выглядае рашэньне Акадэміі навук. Відаць, зь інтарэсаў мэркантыльна-выжывальных (ці, прасьцей, інтарэсаў пракорму) гэтая шаноўная ўстанова падтрымала праект праграмы, хоць, ведаю, сярод аўтарытэтаў навукі ёсьць нямала даўніх апазыцыянэраў як да АЭС, так і да асобных падыходаў, выкладзеных у праекце.

Прапагандысцкі махавік памалу-паціху будзе раскручвацца паводле запісу ў праекце дзяржпраграмы: фармаваць грамадзкую думку на карысьць разьвіцьця атамнай энэргетыкі. Проста і даступна.

Як тут, урэшце рэшт, ня ўзяць да галавы, што дзяржаўны рэжым на Беларусі застаецца антыэкалягічным, што ядравую пэрспэктыву нам дыктуюць нязломныя ў сваіх апэтытах ведамствы, энэрга- і рэсурсапаглынальныя прамысловыя канглямэрацыі, для якіх даўно не чалавек — мера ўсіх рэчаў, а нешта зусім-зусім іншае, часам увогуле процілеглае паняцьцю чалавечага шчасьця.

Сындром «мясцовага эгаізму». Як панацэя

Зусім малаверагодна, што ідэя ядравай энэргетычнай пэрспэктывы на Беларусі пройдзе. Чарнобыльскі сындром, пра які даволі часта гаворыцца, здаецца, найменш уласьцівы ўладным структурам, якія прывыклі прымаць рашэньні выключна з пазыцыяў эканамічнай мэтазгоднасьці. Але на гэты раз, калі спроба дойдзе да выбару пляцоўкі, сындром імгненна спрацуе на ўзроўні «мясцовага эгаізму».

Людзі — канкрэтныя жыхары — фізычна адчуюць цень небясьпекі і падымуцца гарою. Гэтак жа, як падняліся жыхары Старадарожскага, Баранавіцкага, а нядаўна і Пружанскага раёнаў, калі ў іх «пад вокнамі» мерыліся «пасадзіць» адзін і той жа завод перапрацоўкі прамысловых адыходаў. Вось вам, калі ласка, маленькая мадэль разьвіцьця магчымых падзеяў вакол будаўніцтва АЭС.

Тэарэтычна можна дамагчыся згоды народу, скажам, праз рэфэрэндум. Практычна згоды гэтае ня будзе ў кожным паасобным выпадку.

Відаць, гэта ня толькі словы, ня толькі эмоцыі: будаваць АЭС — значыць у пэўнай меры паўтараць чарнобыльскі шлях. Той шлях, па якім далей ісьці небясьпечна і нават амаральна. Дык можа лепш мараторыюм?

За кадрам

9 траўня 1993 году. Станіслаў Шушкевіч і Вячаслаў Кебіч на Кургане Славы. Ідуць узяўшыся за ручкі, як першаклясьнікі. Паўсюль на публіцы яны дэманстравалі еднасьць і кляліся з розных трыбунаў, што паміж імі "практычна няма разыходжаньняў" ("З ваўкамі жыць — па-воўчы выць"). Паглядзім, што цяпер скажа С.Шушкевіч.

Сёньня

Сяргей ДУБАВЕЦ

«Літоўская тэма»

У Літве сёньня ўжо ня тая сытуацыя, што год ці два таму. Бясстрасная грамадзкае жыцьцё квола рэагуе на ўсталяваньне лічыльнікаў газу й вады ў кожнай кватэры, на афармленьне зямлі ў спадчынную ўласнасьць, на зьмены цэнаў... Палітыкай па-сапраўднаму цікавяцца толькі тыя, хто атрымлівае за гэта грошы. І таму арышт двух састарэлых герояў нейкай пазамінулай эпохі тут ня стаў ані сэнсацыяй, ані падзеяй маштабу краіны. Так сабе — нешта зь цікавостак паліцэйскай хронікі.

Паспрабавалі зрабіць з гэтага тэму некаторыя газэты, але й тут атрымалася млява. Скандальная *Respublika* апісала абставіны затрыманьня (дзеяньні паліцыі нагадваюць вымушаны выезд хуткай дапамогі на нечаканы выклік у Менск). А самая папулярная *Lietuvos Rytas* затэлефанавала гаспадарам апошняй менскай яўкі старых бальшавікоў. Але што яны маглі ёй сказаць? Што Мікалас Буракявічус — крыштальнай душы чалавек, гонар літоўскай нацыі?.. Нецікава. Няма падзеі. Не параўнаць з забойствам журналіста В.Лінгіса ці арыштам мафіёзі Б.Дэкандзэ. Нават скачок даляра ў віленскіх мяняльнях на 10 цэнтаў, што цяпер — вялікая рэдкасьць, выклікае жывейшую грамадзкую цікавасьць.

Пракуратура Літвы даўно патрабавала ў Расеі выдаць гэтых герояў двух путчаў 1991-га году — студэнцкага і жнівеньскага. А як атрымала, дык нібыта разьвяла рукамі. Неактуальна. Яшчэ год таму можна было ўчыніць гучнае судзілішча над камунізмам і яго «главарями», а цяпер... Цяпер на гэтае кіно ніхто ўжо ня пойдзе.

Нарэшце, тэма атрымала свае разьвіцьцё ў сьціслых рэпартажах зь Беларусі, і стала зразумела, што гэта — беларуская тэма. Шум у менскіх газэтах, шум у парляманце, адстаўкі двух міністраў і кіраўніка дзяржавы (цяпер на беларускім радыё яго называюць толькі — сьпікерам). Слова́м, гвалт і праварот!

Сакрэт такога кантраснага разьвіцьця падзеяў раскрыў на сваёй прэс-канфэрэнцыі старшыня Сойму Літвы Ч.Юршэнас. Між іншым, — сказаў ён, — ніводная беларуская афіцыйная асоба не зьвярнулася да афіцыйных органаў Літвы з патрабаваньнем вярнуць двух затрыманых кампартыйцаў. Можа і аддалі б... Дбаючы пра рэчы больш істотныя — пра міждзяржаўныя і міжнацыянальныя дачыненьні.

Але гульня згуляная. Менскія арганізатары арышту засталіся ў сваіх крэслах, а «каго трэба» адправілі ў адстаўку. Выбраўшы зручны момант — візыт прэзыдэнта ЗША — нехта ператусаваў беларускія карты. І што атрымалася?

Галоўны ў гэтай парадзелай калодзе — ня больш чым валет. Наша Беларусь сьнежным комам ляціць да поўнай дэмаралізацыі ўлады. «Літоўская (а дакладней, антылітоўская) тэма» — сур'ёзны сымптом. Валет разам з шасьцёркамі й дзявяткамі ў сваіх нікчэмных кабінэтных інтрыжках ужо гатовыя выкарыстоўваць такія рэчы, як міжнацыянальная нянавісьць і міжнародны канфлікт. Ратуе пакуль толькі тое, што да гэтага яшчэ не гатовы беларускі народ.

Сачыце за афіцыйнаю прапагандай.

Ня ўсё так кепска. Будзьма аптымістамі!

Цікава, вельмі цікава чытаць развагі Сяргея Дубаўца ў СВАБОДЗЕ. То ён патрабуе поўнай сапраўднай незалежнасьці Беларусі, то крытыкуе «беларускіх незалежнікаў», а то сумуе з таго, што на Беларусі «няма сваёй палітыкі».

Варта, мабыць, спытаць, чаго бракуе самому Сяргею Дубаўцу і на каго разьлічаныя ягоныя сумныя афарызмы накшталт адсутнасьці ў нас «палітэлёгіі» і засільля «дылетанцкага журналізму».

На маю думку, аўтару не хапае палітычнага аптымізму, і самае галоўнае — адсутнічае тая аўдыторыя, якая можа зразумець і творча асэнсаваць сутнасьць ягоных «паліталягічных» разважаньняў.

Можна спытаць, а адкуль набрацца таго аптымізму, калі большасьць людзей на Беларусі палітычна неактыўныя і ня толькі не чытаюць СВАБОДЫ, але нават і ня ведаюць, што такая газэта ёсьць.

Аднак ня ўсё так проста, як здаецца, і падставы для сапраўднай незалежнасьці Беларусі ляжаць у яе гісторыі, асабліва гісторыі XX ст., якая і зрабіла беларусаў беларусамі, а Беларусь з геаграфічнае назвы ператварала ў палітычную рэальнасьць і эўрапейскую дзяржаву.

Давайце ўспомнім, з чаго пачыналі нашыя дзяды й прадзеды на пачатку стагодзьдзя. З мовы, з культуры, з таго, з чаго пачыналі ўсе. З першай беларускай газэты, зь першай беларускай партыі. За нейкія 10—15 гадоў яны прайшлі шлях ад пачатковых школаў да беларускай мове да ідэі беларускае незалежнае дзяржавы.

А колькі было гэтых людзей — настаўнікаў, рэвалюцыянэраў, пісьменьнікаў, вучоных? Вельмі, вельмі мала, ня болей за 20—30 тысяч чалавек, і гэта пры 12 мільёнах этнічных беларусаў у 1917 годзе!

Што ўяўляў тады зь сябе беларускі горад і ягонае насельніцтва? Ва ўсіх вялікіх і малых беларускіх гарадох беларусаў было ня больш за 20—30%. Габрэйскае насельніцтва складала ня менш чым палову, а ў малых гарадох і мястэчках колькасьць габрэяў дасягала 80—90%, шмат было палякаў, расейцаў і татараў. Тыя гарадзкія беларусы, на якіх і маглі толькі абаперціся беларускія адраджэнцы, пераважна размаўлялі на польскай ці расейскай мовах і знаходзіліся пад моцным уплывам царквы ці касьцёла.

Таму нічога дзіўнага няма з таго, што ў 1918 г. БНР не змагла стаць на трывалы грунт, бо сялянская нацыя, адарваная ад горада, ня можа стаць незалежнаю. Першымі паспрабавалі зрабіць гарады на Беларусі беларускімі камуністы-незалежнікі. Пяць гадоў беларусізацыі ва Ўсходняй Беларусі зрабілі столькі, што потым 60 гадоў русіфікатары ўжо не змаглі да канца выкараніць, тым больш што пасьля апошняй вайны асноўнымі насельнікамі гарадоў сталі вясковыя беларусы.

Разгледзім гэтую сытуацыю на прыкладзе Менска. У 1944 г. у горадзе засталося 50—60 тысяч жыхароў. Уся гарадзкая культура практычна загінула. Горад засялілі вяскоўцы з розных куткоў Беларусі, якія хутка згубілі сваю вясковую культуру, мову, традыцыі і сталі паслухмяным «русскоязычным населением». Таму і лёгка было Мікіту Хрушчову на ганку БДУ напачатку 60-х гадоў урачыста заявіць, што беларусы першымі пабудуюць камунізм, бо першымі ў СССР адракуцца ад роднай мовы.

Аднак генэтычныя асаблівасьці беларускага этнасу і ягоная гістарычная памяць ужо ў канцы 70-х гадоў прывялі да таго, што дзеці, а потым і ўнукі вяскоўцаў, якія засялілі Менск у 1945 г., паўсталі ў шэрагі тых, хто зноў на ўвесь голас загаварыў пра беларускасьць і Беларусь.

І вось асноўныя вехі гэтага шляху. Спачатку першая беларуская кляса ў Менску, потым першая беларуская школа, потым вывучэньне беларускае мовы з другое клясы, а неўзабаве і зь першае, стварэньне БНФ і прыняцьцё Закона аб мовах. І адначасова адраджэньне нашай сымболікі, якая за два—тры гады назаўжды паўстала зь нябыту. Я добра памятаю той урачысты момант, калі на будучы пляц Незалежнасьці ў красавіку 1991 г. ішла шматтысячная калёна рабочых пад бел-чырвона-белым сьцягам...

Давайце таксама палічым прыхільнікаў незалежнай беларускай дзяржавы. Спачатку сацыёлягі падавалі іх як 2—3% ад апытаных, потым лічба дасягнула 9%, а гарбачоўскі рэфэрэндум 1991 г. паказаў, што за незалежнасьць выказалася ўжо каля мільёну жыхароў, і пры гэтым больш за 2 мільёны адмовіліся ад удзелу ў гэтай камуністычнай акцыі.

Прычым асноўная частка з гэтага мільёну жыве ў Менску ды іншых буйных гарадох Беларусі. Такім чынам, працэс станаўленьня беларускай дзяржавы стаўся незваротны.

Цяпер разгледзім сытуацыю ў нашай дзяржаве ў 1992—1993 гг. — гадох застою і палітычнай рэакцыі. Сам факт, што сабрана 440 тысяч подпісаў за рэфэрэндум, сьведчыць пра маральную перамогу Апазыцыі. Праз год Фэдэрацыя прафсаюзаў, сабраўшы ўдвая большую колькасьць подпісаў, пацьвердзіла рэальную палітычную сілу ідэяў Апазыцыі. Згадаем нападкі на беларускую мову. Рэфэрэндум аб двумоўі з трэскам праваліўся, тысячы й тысячы людзей напісалі лісты ў Вярхоўны Савет і розныя газэты ў падтрымку беларускае мовы. Нядаўнае галасаваньне ў Вярхоўным Савеце паказала, што на 200 дэпутатаў — прыхільнікаў аднае дзяржаўнае мовы прыходзіцца менш за сотню магілышчыкаў беларушчыны.

У мінулым годзе шмат шуму паднялі ў Вярхоўным Савеце і прыхільнікі канфэдэрацыі з Расеяй. Аднак самы іх высокі рэйтынг — 148 галасоў.

Возьмем цяпер падзеі на Беларусі і за яе межамі ў студзені 1994 г. Візыт Клінтана паказаў усяму сьвету, што ёсьць такая краіна Беларусь, у якой ёсьць Шушкевіч, Курапаты, Апазыцыя і Зянон Пазьняк.

У той самы дзень, калі Клінтан выступіў у Акадэміі Навук са спадзяваньнем на датэрміновыя выбары, адбыліся яшчэ дзьве важныя падзеі.

Выйшаў артыкул З.Пазьняка ў «Народнай газеце», прысьвечаны расейскаму імпэрыялізму. Гэта менавіта той артыкул, на адсутнасьць якіх скардзіўся нядаўна спадар Дубавец. Спачатку на матэр'ял зьвярнулі ўвагу дэпутаты-вэтэраны ў Вярхоўным Савеце, потым Міністэрства замежных справаў Расеі, а потым вядучы тэлеканалу «Астанкіна». Такім чынам, мільёны людзей у нашай ды іншых краінах змогуць яго прачытаць і зрабіць зь яго свае высновы.

У той жа дзень у Менску са згоды беларускай пракуратуры летувісы арыштавалі ды вывезьлі ў Вільню двух вядомых летувіскіх камуністаў зь ліку тых, хто ў студзені 1991 г. разьвязаў крывавую бойню каля будынку летувіскага тэлебачаньня.

Пяць дзён у Вярхоўным Савеце група «Беларусь» разам з вэтэранамі, камуністамі ды некаторымі псэўдадэмакратамі пры зачыненых дзьвярах спрабавала зьсынуць з пасадаў «сілавых» міністраў разам з Шушкевічам (і зьпіхнулі), каб канчаткова захапіць уладу. Але ці ўдасца?

Такім чынам, у 1994 г. нас чакае вялікая палітыка і вялікія перамены, бо, на маю думку, восеньскія выбары і іх вынікі будуць спрыяць адраджэньню сапраўднай незалежнай Беларусі, Беларусі XXI стагодзьдзя.

Алег ТРУСАЎ,
Старшыня Цэнтральнай Рады Беларускай сацыял-дэмакратычнай Грамады

Хто больш нашкодзіў?

Калі Старшыня Саўміну таварыш Кебіч сустракаўся з удзельніцамі апэрацыі зьнішчэньня гаўляйтара Кубэ, ён прынёс на гэтую сустрэчу гістарычны досьлед Юрыя Туронка «Беларусь пад нямецкай акупацыяй» і заявіў, што Кубэ паказваецца тут прыхільнікам нацыянальнага разьвіцьця беларусаў. Прэм'ер абураўся, як такая кніга магла прайсьці праз выдавецтва «Беларусь».

У сувязі з гэтым мне прыгадваецца адно старое выслоўе, што ёсьць людзі, якім закон ня пісаны, а калі пісаны, дык ня чытаны, а калі чытаны, дык не зразумелы, а калі зразумелы, то ня так. Асабіста я, прачытаўшы гэтую кнігу, зразумеў іншае: Кубэ быў сьвядомым нацыянал-сацыялістам, вельмі здольным, разумным і хітрым чалавекам, небясьпечным ворагам беларускага народу, які спрабаваў выкарыстаць у сваіх інтарэсах асобных групоўкі беларускіх нацыяналістаў і што з многіх прычынаў ня здолеў зрабіць.

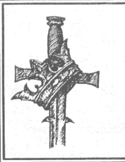

Удзельніцы апэрацыі забойства Кубэ Алена Мазанік і Марыя Осіпава на аўдыенцыі ў таварыша Кебіча. Вячаслаў Францавіч уручыў ім па капэрце.

Апошнім часам, пасьля шэрагу выступаў таварыша Кебіча праз тэлебачаньне і ў прэсе, я канчаткова ўпэўніўся, што ён сьвядомы камуніст, мякка кажучы, працівнік усяго беларускага: незалежнасьці, мовы, культуры, гісторыі. На маю думку, за гады свайго кіраваньня беларускай эканомікай таварыш Кебіч зрабіў для Беларусі ня менш шкоды, чым гаўляйтар Вільгельм Кубэ. За апошнія гады дзякуючы Кебічу з розных кірунках зь Беларусі вывезена задарма або за бясцэнак маёмасьці беларускага народа, прадукцыі беларускай прамысловасьці і сельскай гаспадаркі нашмат больш, чым вывезла нарабаванага нямецкая адміністрацыя, узначаленая Кубэ, у Нямеччыну і на Ўсходні фронт.

Што да кнігі Юрыя Туронка «Беларусь пад нямецкай акупацыяй», дык яна напісаная на падставе фактычных архіўных матэр'ялаў. Толькі разьдзел «Бібліяграфія й камэнтары» налічвае 778 дакладных спасылак на крыніцы інфармацыі. Юры Туронак выдатна ведае шэраг эўрапейскіх моваў, у тым ліку і родную беларускую, чаго ня скажаш пра вышэйзгаданага чыноўніка, які нягледзячы на сваю высокую пасаду і абяцаньні на II зьезьдзе Таварыства Беларускай Мовы ў 1992 годзе, дагэтуль ня здолеў нават добра авалодаць роднаю моваю. Таму, пэўна, цяпер так упарта змагаецца за гэтак званае двумоўе, якое пасьля двух-трох сказаў па-беларуску дазволіць яму і надалей руйнаваць Беларусь па-расейску.

З пашанай, ваш сталы чытач
Уладзімер ВЯРХОВІЧ
Менск

Зьбігнеў СЬВЕНХ

Закляцьце Казімера Ягайлавіча

Пачатак у №№1—3

14 жніўня 1636 г. адбылося асьвячэньне капліцы Абрамам Войнам, біскупам віленскім, а таксама ўскладаньне на алтар парэшткаў сьв.Казімера. Гэты акт суправаджаўся вельмі ўрачыстай працэсіяй, у якой бралі ўдзел **КАРОЛЬ УЛАДЗІСЛАЎ IV**, ягоная сястра Ганна Катарына, папскі нунцый Марыюс Філяпардзі, некалькі біскупаў, найзнакамітыя дастойнікі Літвы, манахі ўсіх віленскіх кляштараў, войска і незьлічоная колькасьць вернікаў. Парэшткі сьв.Казімера несла каралеўна Ганна Катажына, а дапамагалі ёй першыя саноўнікі і прыдворныя дамы. Урну з парэшткамі сьв.Казімера ўклалі ў велекаштоўную срэбную дамавіну далікатнай работы — дар Жыгімонта Вазы, якую чатыры біскупы потым узьнесьлі на аўтар. З гэтай нагоды было адслужанае ўрачыстае набажэнства, а ўвечары Вільня зіхацела агнямі, грала музыка і стралялі з гарматаў.

Тут мы пакуль што скончым апісаньне гісторыі капліцы, да якой яшчэ ня раз вернемся, ды паспрабуем тымчасам адказаць на пытаньне, якое стала праблемаю №1:

КАЛІ БЫЛІ ПЕРАНЕСЕНЫЯ ПАРЭШТКІ КАРАЛЯ АЛЯКСАНДРА ЯГЕЛЁНЧЫКА, КАРАЛЕЎ АЛЬЖБЕТЫ І БАРБАРЫ І ЧАМУ ЯНЫ ЗАСТАЛІСЯ НА ВЯКІ ПАД НОВАЙ ГАЛОЎНАЙ ВІЛЕНСКАЙ КАТЭДРАЙ?

Гэта сапраўды дзіўна: Юзаф Ігнацы Крашэўскі, пэдантычны летапісец усіх віленскіх здарэньняў, дэталёва апісвае будаўніцтва новае Каралеўскай капліцы ў часы Жыгімонта і Уладзіслава, піша пра дойліда Пётру Данкерса з Амстэрдама, але ані не згадвае перанясеньня каралеўскіх дамавінаў з-пад скляпеньняў старой Каралеўскай, а пасьля Валовічаўскай капліцы. Ён нават не называе ніводнае даты, апрача 1636 году — году фундацыі новае капліцы.

Загорскі, на якога мы шмат разоў спасылаемся у гэтай аповесьці, пераказаны, што парэшткі Аляксандра, Эльжбеты і Барбары (а ў дадатак яшчэ і сьв.Казімера, што выглядае зусім абсурдным) аж да 1636 г. спачывалі ў капліцы з надпісам «Violator operis...» Далей ён падае, што Жыгімонт III прывілеем ад 8 сакавіка 1623 г. аддаў Каралеўскую капліцу біскупу Валовічу замест ягонае капліцы, на месцы якой пабудаваў новую Каралеўскую капліцу — капліцу сьв.Казімера. Аднача сна біскуп распачаў перабудову старой Каралеўскай капліцы... Пры агульным аднаўленьні катэдры было задуманае ўпарадкаваньне катэдральных пахаваньняў. Усё гэта павінна было адбывацца адразу ж пасьля падпісаньня пагадненьня пра абмен капліцамі паміж каралём і біскупам, г.зн. каля 1623 г. Калі так, калі адначасна пачалі і пабудову, і рэстаўрацыю, то каралеўскія парэшткі — што лягічна — мусілі перанесьці ў нейкае трэцяе мейсца. Найхутчэй іх зьмясьцілі «часова» у гатычным склепе пад галоўным нэфам. У гістарычнай літаратуры, што датычыць Вільні, ёсьць пункт погляду, што каралеўскія парэшткі сьвядома пакінулі ў патаемным мейсцы, каб падчас шматлікіх разбойных нападаў яны спачывалі ў бясьпецы. Існуе нават легенда, што мейсца захаваньня каралеўскага праху было вядомае толькі аднаму пробашчу, які ўжо пры сьмерці пераказаў яго сваім наступнікам пад вялікім сакрэтам. Але, відаць, некалі гэты ланцужок перарваўся, бо Загорскі ў кнізе «Katedra Wileńska» (1904) піша так: «Здагадка пра тое, што парэшткі караля Аляксандра і дзьвюх жонак Жыгімонта Аўгуста ў рэшце рэшт захаваныя ў склепе цяперашняй капліцы сьв.Казімера, здаецца, пацьвярджаецца знаходкай у актах віленскай капітулы запісу пра тое, што ў 1712 г. ксёндз Ежы Анцута, які кіраваў капліцай, зьвяртаўся да караля Аўгуста II з просьбаю пра зьберажэньне каралеўскіх парэшткаў ад паводкі. Цяжка дапусьціць, каб паводка зьнесла ці зьнішчыла дамавіны, таму што да таго (паўднёвага) боку катэдры вада мела найменшы доступ. Уласна кажучы, гэтая акалічнасьць магла быць адной з прычынаў, дзеля якіх каралеўскія парэшткі былі перанесены са старой капліцы ў Казіміраўскую. ... Можна спадзявацца, што каралеўскі прах будзе знойдзены, але ягоны пошук — справа нялёгкая. Яшчэ напачатку мінулага стагодзьдзя ў капліцы з правага боку, пад дубовао лаваю, існавала выйсьце ў склеп. Архітэктар В.Гуцэвіч, перабудоўваючы катэдральны касьцёл, зрабіў ўчынак, які цяжка вытлумачыць, — заваліў друзам уваход да склепаў і ў капліцы сьв.Казімера, і ва ўсёй катэдры, не пакінуўшы ніякіх зьвестак пра тое, што ў тых склепах бачыў. **А можа, ён меў нейкія таемныя падставы, каб зьдзейсьніць такі ўчынак?** Так ці інакш, цяпер мы нічога ня ведаем ані пра стан склепа пад капліцай сьв.Казімера, ані пра тое, чые парэшткі там зьмешчаныя».

У гэтай цытаце выразна відаць вялікая няпэўнасьць у таямніцах мінулага, што існавала на той час. І вось праз 27 гадоў пасьля выхаду ў сьвет кнігі Загорскага пра віленскую катэдру у выніку вялікай паводкі, калі вясновая Вяльля выйшла зь берагоў, стаўся цуд — знайшліся дамавіны каралёў!

Доктар Станіслаў Лёрэнц, які рэстаўраваў катэдру пасьля паводкі 1931 г., даваў такі адказ у *Kurjerze Wileńskim* (1933) на пытаньне, што нас цікавіць: «Загадка каралеўскіх трунаў у Віленскай Базыліцы вырашаная. Засталося яшчэ высьветліць, калі і чаму парэшткі былі зложаныя ў невялікім, сьціплым склепе пад галоўным нэфам. Існуе гіпотэза, што гэта адбылося ў 1655 г., непасрэдна перад нападам маскалёў, дзеля захаваньня дамавінаў ад рабунку. Гэтая вэрсія абапіраецца на тое, што магільны склеп мусіў наведаць Старавольскі, бо ён у «Monumenta Sarmatorum» падаў тэкст надпісу на шыльдачцы з каралеўскае дамавіны Барбары. Прыводзіцца і аргумэнт, што, відаць, дамавіны пераносілі сьпехам, і таму з пашкоджанай дамавіны Эльжбеты была зьнятая шыльда, а таксама вынятыя карона і ланцужок — іх размесьцілі асобна на падмурку. Паводле іншай гіпотэзы, парэшткі абедзьвюх каралеваў былі зьмешчаныя ў склепе пад галоўным нэфам адразу ж пасьля іхнае сьмерці, а дамавіну Аляксандра Ягелёна перанесьлі туды ў 1623 годзе».

Абедзьве гіпотэзы здаюцца мне няслушнымі. Безумоўна, каралеўскіх дамавінаў Старавольскі ня бачыў, таму што пераказаў бы тады ня толькі надпіс на дамавіне каралевы Барбары, але і надпіс на дамавіне каралевы Эльжбеты. Прыгожы тэкст, што пачынаецца словамі «Barbara que tegitur tumulo» і быў уложаны кімсьці з выдатных кракаўскіх гуманістаў, Старавольскі, пэўна, убачыў зь іншай крыніцы. Тое, што дамавіны абедзьвюх каралеваў пачаткова месьціліся пад старою Каралеўскаю капліцаю, не выклікае ніякага сумневу, аднак у 1654 г. іх там ужо не было. На мой погляд, найбольш верагодная наступная гіпотэза: «Калі ў 1623 г. біскуп Валовіч вырашыў перабудаваць старую Каралеўскую капліцу і парэшткі сьв.Казімера былі зьмешчаныя ў Гаштальдоўскую капліцу, паўстала праблема выбару мейсца часовага іх захаваньня, таму што задуманае будаўніцтва маўзалею пад новай капліцай сьв.Казімера было толькі што распачатае. Нават на часовы пэрыяд іх было цяжка пакласьці ў склепах, дзе знаходзіліся іншыя дамавіны. Нельга было разьлічваць ані на склеп капітулы, ані на невялікія склепы біскупаў, ані на склепы пад капліцамі, што былі прыватнай уласнасьцю духоўных і сьвецкіх дастойнікаў, як, напрыклад, Гаштольдаўская капліца. Трэба было знайсьці іншае выйсьце, якое б не вымагала будаўніцтва спэцыяльнага склепу. І тады адшукалі мейсца паміж крайняй вострай аркадай склепу капітулы і падмуркам аўтару Сьвятога Крыжа. Вымуравалі невялікую прастору, і ў гэтым часовым склепе былі зьмешчаныя дамавіны на час будаўніцтва маўзалея, якое, як вядома, не было завершанае з-за тэхнічных цяжкасьцяў. Склеп на восі галоўнага нэфа, пабудаваны ў пазьнейшы час, замаскаваў праход да каралеўскага склепу і перашкодзіў пошуку. У 1655 г. парэшткаў не змаглі адшукаць маскоўскія захопнікі, а праз некалькі дзесяцігодзьдзяў пасьля гэтага пра лёс каралеўскіх парэшткаў нічога ня ведала нават катэдральная капітула».

Ажно цяжка ўстрымацца ад заўвагі, што ў Рэчы Паспалітай -- хоць сабе і некалькіх народаў -- часовае аказвацца самым трывалым.

ПОЙДЗЕМ ЖА ДАЛЕЙ СЬЛЯДАМІ ВІЛЕНСКАЙ «КЛЯТВЫ ЯГАЙЛАВІЧА».

Як склаўся лёс біскупа Яўстаха Валовіча, чалавека, які атрымаў з каралеўскіх рук старую капліцу і, як вядома, не зважаючы на надпісы, выняў каралеўскія парэшткі і перанёс «часова» у гатычны склеп? Кс.Ян Курчэўскі піша, што шчодры дабрачынец Вільні біскуп Валовіч немалымі мяхамі грошай асыпаў кляштары і шпіталі, таму што не трымаў ані сабак, ані коней, а сваё сэрца і душу аддаў замкаваму касьцёлу. Па меры таго як ішло аднаўленьне касьцёла біскуп клапаціўся пра забесьпячэньне яго касьцельным начыньнем. Пры ім да Рэчы Паспалітай быў далучаны Смаленск, і межы Віленскай эпархіі пашырыліся далей на ўсход. Дзеля падвышэньня набожнасьці і ўзьнікаў міласэрнасьці ён выправіў у Вільню аўгустыянаў, кармэлітаў і бэнэдыктынак, павялічыў скарбніцу касьцельных рэлііквіяў ахвяраваньнем рэлііквіяў сьв.сьв. Яўстаха і Бэнона. Валовіч — выдатны сын беларускага народу — вызначаўся розумам, красамоўствам і дабрынёю сэрца, яго любілі і паважалі пры двары Жыгімонта III. Ён браў удзел у пасольствах да папы і розных каралеўскіх двароў Эўропы. Валовіч закончыў пабудову катэдры, пры ім былі пабудаваныя шпіталі сьвятых Стафана, Юзафа і Нікадэма. Пра яго казалі: «Адзін ёсьць сьвятар — біскуп Віленскі».

Пасьля аднаўленьня старое Каралеўскае капліцы, названае пазьней Валовічаўскаю ці Бязгрэшнага Зачацьця, Валовіч, прадчуваючы хуткую сьмерць, склаў шчодры для катэдры тастамант. У апошняй сваёй волі ён напісаў, каб прапаведнік у прамове казаў не пра яго дабрачыннасьць і заслугі, але і пра недахопы. За некалькі дзён перад сьмерцю Валовіч загадаў вынесьці сябе на ганак Веркаўскага палацу і, зірнуўшы ў неба, прамовіў: «Там нашыя бацькі, дзяды, сябры й таварышы — і мне там, нядоўга чакаючы, трэба быць!»

Яўстах Валовіч раптоўна памёр 30 студзеня 1630 г., пасьпеўшы вымавіць перад сьмерцю: «Божа, будзь міласьцівы да мяне, грэшнага». Над ягонай дамавінаю 7 лютага Стафан Пац сказаў прамову, дзе надзвычай добра ахарактарызаваў нябожчыка, не знайшоўшы ў ім аніводнай заганы. Біскуп Яўстах быў пахаваны ў сваёй, былой каралеўскай, капліцы, на якой ёсьць той злавесны надпіс. Капліца дагэтуль засталася прыгожай і змрочнай. Таямнічай. Яна — помнік Валовічу.

СОНЕЧНЫ ЎДАР КАНСТАНЦЫІ АЎСТРЫЙСКАЙ — ВЫКАНАНЬНЕ «ЗАКЛЯЦЬЦЯ»?

Другая жонка Жыгімонта III Вазы часта бывала ў Вільні. Гэта было зьвязана зь ягонымі войнамі на ўсходзе — калі трыюмфатар вяртаўся з поля бітвы пераможцам над Масквою, каралева вітала мужа ў трыюмфальнай браме сталіцы Вялікага Княства. Калі Жыгімонт III заменьваўся капліцамі з Валовічам, каралева вельмі зацікавілася гэтаю значнаю віленскаю падзеяю. Яна асабіста была сьведкаю пераносу каралеўскіх парэшткаў, апекавалася Пётрам Данкерсам, калі той будаваў капліцу, на якую пасьля каралева зрабіла шмат ахвяраваньняў. (Згадаўшы колькі фактаў, аўтар адсылае тых, хто хоча ўведаць якія-кольвечы дэталі з жыцьця каралевы, да кнігі Эдварда Рудзкага «Polskie królowe»).

У 1631 г. падчас сьвята Божага Цела адбылося непрадбачанае здарэньне. 43-гадовая каралева, якая была «мажная і паўнакроўная» (Нямцэвіч), як заўсёды, ішла разам з працэсіяй. Не зважаючы на страшэнную сьпёку, яна анічога не мела на галаве. Перад гэтым яна блага пачувалася, але на парадзу застацца ўдома адно адказвала: «Памерці б мне, пайду і да набожнай справы спрычынюся». У выніку ў каралевы здарыўся ўдар. Нягледзячы на лячэньне, Канстанцыя хварэла некалькі тыдняў і 10 ліпеня памерла. Сьмерць жонкі зусім зламала Жыгімонта, які страту гэтую перажываў так доўга й цяжка, што пахаваньне Канстанцыі прызначылі толькі на вясну 1632 г. Па ўсёй Польшчы адпраўлялі жалобныя набажэнствы, а ў прэзбітэрыюме Марыяцкага касьцёла ў Кракаве падчас урачыстага пахаваньня быў узьведзены castrum doloris*. Нямцэвіч падае, што жалоба па каралеве была шчырая і паўсюдная.

ТЫМЧАСАМ ЖЫГІМОНТА III ВАЗУ СПАРАЛІЗАВАЛА, І НЕЎЗАБАВЕ ЁН ПАМЁР...

Пасьля непрацяглай палёгкі кароль зноў сур'ёзна занядужаў, яго спаралізавала. У сувязі з гэтым пахаваньне каралевы жонкі яшчэ раз было адкладзена. Верная Уршуля не адыходзіла ад ложка Жыгімонта III і тлумачыла сэнатарам зразумелае толькі ёй плямканьне спаралізаванага. 30 красавіка 1632 г. кароль памёр. Супольнае пахаваньне мужа й жонкі адбылося пасьля выбраньня Уладзіслава IV. Парэшткі Жыгімонта і Канстанцыі былі прывезеныя раней з Варшавы і пакладзеныя найперш у Лобзаве, а потым іх перавезьлі ў палац Мантэлюпі. 3 лютага 1633 г. Уладзіслаў IV урачыста выехаў у Кракаў, за ім конна ехалі ягоныя браты. На трэці дзень адбылося пахаваньне каралеўскай пары. Наперадзе шэсьця крочылі манахі, сьвецкая знаць, унівэрсытэт, кракаўская капітула, 38 харужых, кожны зь якіх нёс чорную харугву, грэка-каталіцкі клер і мітрапаліт, а таксама лацінскія біскупы на чале з папскім нунцыем. Потым везьлі дамавіны, найперш васьмю коньмі Жыгімонтавую, пакрытую чырвонай аксамітнай калпаю і белым крыжам, а потым Канстанцыі. Перад кожнаю з дамавінаў несьлі дзьве кароны, два жазлы і два яблыкі на знак таго, што нябожчыкі займалі і польскі, і швэдзкі троны.

Па дарозе да шэсьця далучыўся кароль Уладзіслаў са сваёю зводнаю 13-гадовую сястрою. У катэдры прымас адправіў набажэнства, пасьля чаго абедзьве дамавіны зьмясьцілі ў саркафагі ў склепе Жыгімонтаўскай капліцы. Праз два дні адбылася каранацыя Уладзіслава IV. Ён, як мы ўжо ведаем, працягваў бацькаву справу закляцьця ў Вільні, узводзячы рукамі Пётры Данкерса і ягоных людзей новую каралеўскую капліцу — Казімераўскую. Калі мы прасочым лёсы каранаваных асобаў, біскупа і майстроў — угледзім сымптомы «закляцьця Ягелёнчыка», якое спапяляецца нібы за парушэньне вечнага сну «кватарантаў» старой каралеўскай капліцы.

Да працы над унутраным аздабленьнем капліцы сьв.Казімера далучылася — ужо ў 1637 г. — жонка Уладзіслава IV Цэцылія Рэната, і мы ведаем, чым гэта скончылася. Яна памерла ў 1644 г. падчас родаў, нарадзіўшы мёртвае дзіця. Каралева мела тады толькі 34 гады.

* Замак жалобы (лац.)

Пераклад П.РАГОЙШЫ

Далей будзе

Аўторак, 1 лютага

Беларускае тэлебачаньне
8.00 Раніца рэспублікі.
8.10 Пад купалам Сусьвету.
8.20 Надвор'е.
8.30 Пяць хвілінаў на жарты.
8.35 Канцэрт Ане Вескі
9.00 Тэлебачаньне — школе. Песьня ў творчасьці беларускіх кампазітараў.
9.30 Тэлеклюб «Гаў-гаў».
9.50 «Пастушыныя гульні». Інсцэніроўка паводле рамана Лонга «Дафніс і Хлоя».
10.30 «Усе мы родам зь дзяцінства», ч.2-я.
11.55 «Тэлесябрына».
12.55 «Палесься мілае дзіця...» Я.Янішчыц.
13.30 Навіны.
13.40 Дзелавая хроніка.
13.50 «Дзіна», м/ф.
15.20 Тэлебіржа.
15.30 «Нов і К»-топ-10.
16.30 Тэлебачаньне — школе. Янка Купала і ягоныя настаўнікі.
16.55 Гаспадар. Адзіная рублёвая зона: плюсы і мінусы.
17.40 Скарбы беларускай гісторыі.
18.00 Дзелавая хроніка.
18.10 Навіны (Віцебск).
18.25 Навіны Бі-бі-сі.
19.00 Стоп-кадр.
19.15 Навошта дадзена ўлада?
20.05 Мост.
20.35 Калыханка.
21.00 Панарама.
21.35 Пад купалам Сусьвету.
21.45 Пяць хвілінаў на жарты.
21.50 Надвор'е.
22.00 На сэсіі ВС РБ; «Ніхто, акрамя цябе»; Кантакт. Памяці акцёра Ю. Казючыца, частка 2-я.

«Астанкіна»
5.00, 8.00, 11.00, 14.00, 17.00, 20.00, 24.00 Навіны.
5.20 Ранішняя разьмінка.
5.30 Раніца.
7.45 «Цудоўны яблык», мульт.
8.20 Вясёлыя ноткі.
8.40 «Проста Марыя».
9.30 Чалавек і закон.
10.00 Маленькі канцэрт.
10.10 Наш музычны клюб.
10.50 Прэс-экспрэс.
11.20 «Саламяны капялюшык», м/ф.
13.30 Упаляцыя Садовымкальцы.
14.25 Дзелавы весьнік.
14.40 Хроніка дзелавога жыцьця.
15.10 Справа.
15.20 «Маясям'яіншая жывёла»
15.55 Вяртаньне да гледача.
16.10 Наш музычны клюб.
16.50 Азбука ўласьніка.
17.25 За кулісамі.
17.50 Дакумэнты і лёсы.
18.00, 20.35 Надвор'е.
18.05 «Проста Марыя».
18.55 Тэма.
19.40 Добрай ночы, малышы!
20.45 Лідар.
21.30 Зь першых рук.
21.45 Баль алімпійцаў.
23.00 Кіно да запатрабаваньня.
23.30 Жыцьцяпіс.
0.20 Прэс-экспрэс.
0.30 Аўтаралі «Руская зіма».

«Расія»
6.00, 13.00, 19.00, 22.20 Весткі.
6.20 Патрабуюцца... Патрабуюцца...
6.30 Формула 730.
7.00 Вольны час.
7.20 Час дзелавых людзей.
7.50 Мульці-пульці.
8.00 Навіны Эй-бі-сі.
8.30 «Жоўтая падводная лодка».
11.00 «Мой сябра Іван Лапшын», м/ф.
12.40 Сялянскае пытаньне.
13.25 «Урок жыцьця», м/ф.
15.15 Канцэрт.
15.30 Там-там навіны.
15.45 Студыя «Рост».
16.15 Новая лінія.
17.00 Рамансы П.І.Чайкоўскага.
17.30 Рубяжы.
17.45 Прасьцей простага.
18.45 Сьвята кожны дзень.
19.25 Падрабязнасьці.
19.40 «Санта-Барбара».
20.30 Арт-абстрэл.
21.15 Ціхі дом.
22.40 Аўтаімгненьне.
22.45 Зоркі гавораць.
22.50 Спартыўная карусель.
22.55 Покліч Вадалея.

Санкт-Пецярбург
6.30 «Жыла-была пчолка», мульт.
6.45, 11.30, 14.30, 18.30, 22.45 Інформ TV.
7.05 Адам і Эва.
7.35 Новыя часы.
8.10 До-бра-шоу.
9.10 Нямецкая хваля.
9.40 Казка за казкай.
10.15 Залаты ключ.
10.30 Хуткая дапамога.
11.00 «Але не зразумелі вы казаных ім слоў», д/ф.
11.40 Камэртон.
12.25, 14.25, 18.05, 20.40, 0.20 Музычны момант.
12.30 «Балтыйскае неба», 2-я сэрыя.
13.50 «Мелодыі старога замка», канцэрт.
14.40 «Белая косьць», м/ф.
15.20 Тэлемагазін.
16.25 «Ці лёгка быць храбрым», мульт.
16.35 «Дамашні ўрок».
16.55 Там, дзе жыве Павуцінныч.
17.10 Тры колы, фаліянт і іншыя...
17.30 Новы Пецярбург.
18.10 Вяліві фэстываль.
18.55 «Партрэты». Актрыса Л.Лявонава.
19.40 Спорт, спорт, спорт.
20.00 Сёньня.
20.35 Тэлемагазін.
20.45 «На парозе ночы», м/ф.
21.35 Блеф-клюб.
22.15 Да 150-годдзя М.А.Рымскага-Корсакава.
22.35 Ваш стыль.
23.50 Эўрапейскі калейдаскоп.

Серада, 2 лютага

Беларускае тэлебачаньне
8.00 Раніца рэспублікі.
8.10 Пад купалам Сусьвету.
8.20 Надвор'е.
8.30 Пяць хвілінаў на жарты.
8.35 «Дывэртысмэнт», канцэрт.
9.00 Тэлебачаньне — школе. Янка Купала і ягоныя настаўнікі.
9.25 «Ніхто, акрамя цябе».
10.10 «Маэстра, клоўнімы», канцэрт.
10.40 Аэробіка.
11.15 Песьню бярыце з сабою, частка 1-я.
13.30 Навіны.
13.40 «Загадкавы нашчадак», м/ф.
15.50 «Сава», «Даніла і Няніла», «Вясёлы падманшчык», мульт.
16.20 «Байгач», кінанарыс.
16.40 Відзьма-нявідзьма.
17.40 Закон і мы.
18.10 Навіны (Гомель).
18.25 Навіны Бі-бі-сі.
19.00 «Карамболь». А.Камбурава.
19.35 «Сьнюся, імгненьне...» Скульптар А.Дамброўскі.
20.05 Дзелавая размова.
20.30 Кантакт.
20.35 Калыханка.
21.00 Панарама.
21.35 Пад купалам Сусьвету.
21.45 Пяць хвілінаў на жарты.
21.50 Надвор'е.
22.00 На сэсіі ВС РБ; «Ніхто, акрамя цябе»; Валейбол. «Энка» — «Нёман»; Кінарэжысэр Л. Голуб.

«Астанкіна»
5.00, 8.00, 11.00, 14.00, 17.00, 20.00, 24.00 Навіны.
5.20 Ранішняя разьмінка.
5.30 Раніца.
7.45 «Школа памочнікаў», мульт.
8.20 Сарока.
8.40 «Кот у ботах», спектакаль.
9.30 Клюб падарожнікаў.
10.20 Джэм.
10.50 Прэс-экспрэс.
11.20 «Чыста ангельскае забойства», м/ф, 1-я сэрыя.
12.40 «Рускія госьці», д/ф.
13.35 Й. Гайдн. Сымфонія № 24.
14.25 Прадпрымальнік.
15.20 «Мая сям'я і іншая жывёла».
15.50 Джэм.
16.20 «Лятаючы дом», мульт.
16.50 Тэхнадром.
17.25 Кампанія «Мір».
17.50, 20.35 Надвор'е.
17.55 Футбол. Кубак чэмпіёнаў Садружнасьці. Паўфінал. У перапынку (18.45) — Добрай ночы, малышы!
20.45 Шчасьлівы выпадак.
21.50 Фільмы нашай памяці. «Сярожа».
23.30 Максіма.
0.20 Прэс-экспрэс.
0.30 MTV.

«Расія»
6.00, 13.00, 19.00, 22.20 Весткі.
6.20 Патрабуюцца... Патрабуюцца...
6.30 Формула-730.
7.00 Паездка Грыбаедава да Чаадаева.
7.20 Час дзелавых людзей.
7.50 Мульці-пульці.
8.00 Навіны Эй-бі-сі.
8.30 Добрая раніца.
9.00 Без рэтушы.
9.55 «У небе і на зямлі. 10 год з жыцьця В.Чкалава», д/ф.
11.00 Новая лінія.
11.30 «Малыш», м/ф.
12.25 Мульці-пульці.
12.40 Сялянскае пытаньне.
13.25 «Варвара-краса, Доўгая Каса», м/ф.
14.50 Мульці-пульці.
14.55 Тэлегазэта.
15.00 Залатая шпора.
15.30 Там-там навіны.
15.45 Студыя «Рост».
16.15 Новая лінія.
17.00 Мір і вайна.
17.30 М-трэст.
17.45 «Князь Уладзімер Палей», д/ф.
18.35 ЭКС.
18.45 Сьвята кожны дзень.
19.25 Падрабязнасьці.
19.35 «Санта-Барбара».
20.25 L-клюб.
21.15 Зала чаканьня.
22.05 «Яблычны пірог», мульт.
22.40 Аўтаімгненьне.
22.45 Зоркі гавораць.
22.50 Спартыўная карусель.
22.55 «Настальжы».
23.25 Памяці вялікага маэстра. П.І. Чайкоўскі.

Санкт-Пецярбург
6.30 «Сьнюшны калодзеж», мульт.
6.45, 11.30, 14.30, 18.30 Інформ TV.
7.05 «На парозе ночы», м/ф.
8.00 «Цхінвал. Сьпінены час песень».
8.30 «Партрэты». Актрыса Л.Лявонава.
9.10 Нямецкая хваля.
9.40 Там жыве Павуцінныч.
9.55 Тры колы, фаліянт і іншыя...
10.15 «Бюро знаходак», мульт.
10.30 Хуткая дапамога.
11.00 «Мінула сто гадоў», канцэрт.
11.40 «Срэбраная ніць».
12.20, 14.25, 18.05, 20.40, 0.50 Музычны момант.
12.25 О-ля-ля!
12.55 «Актрыса», м/ф.
14.40 «Лапа».
16.05 Тэлемагазін.
16.10 «Асьляня», мульт.
16.30 «Дамашні ўрок».
17.00 Ваша права.
18.10 Вялікі фэстываль.
18.55 Бяз назвы.
19.10 «Страсьці па каве». На музыку І. С. Баха.
19.40 Спорт, спорт, спорт...
20.00 Сёньня.
20.35 Тэлемагазін.
20.45 Ж. Сіменон. «Ён прыехаў у дзень паміналаньня», тэлеспектакаль. У перапынку (22.52) — Ваш стыль; Інформ TV.

Чацьвер, 3 лютага

Беларускае тэлебачаньне
8.00 Раніца рэспублікі.
8.10 Складчына.
8.30 Пад купалам Сусьвету.
8.40 Надвор'е.
8.50 Пяць хвілінаў на жарты.
8.55 «Музычныя серады ў М.А. Рымскага-Корсакава», канцэрт.
9.15 «Ніхто, акрамя цябе».
10.00 Кінарэжысёр Л. Голуб.
11.45 Песьню бярыце з сабою, ч.2-я.
13.30 Навіны.
13.40 «Мелодыі белай ночы», м/ф.
15.15 «Варатар XX ст.», д/ф.
16.15 Тэлебіржа.
16.25 Тэлебачаньне — школе. Кандрат Крапіва і ягоная драматургія.
17.05 Роздум пасля зьезда фэрмэраў.
17.50 Складчына.
18.10 Навіны (Горадня).
18.25 Навіны Бі-бі-сі.
19.00 Зачытайце маё пісьмо...
19.05 Эпіцэнтр.
19.30 «Тэлесябрына».
19.45 Дзедка за рэпку...
20.05 «Кола лёсу», кінанарыс.
20.15 Пазыцыя ўрада.
20.30 Кантакт.
20.35 Калыханка.
21.00 Панарама.
21.35 Пад купалам Сусьвету.
21.45 Пяць хвілінаў на жарты.
21.50 Надвор'е.
22.00 На сэсіі ВС РБ; «Ніхто, акрамя цябе»; Адраджэньне беларускай капэлы.

«Астанкіна»
5.00, 8.00, 11.00, 14.00, 17.00, 20.00, 24.00 Навіны.
5.20 Ранішняя разьмінка.
5.30 Раніца.
7.45 «Ноч нараджэньня», мульт.
8.20 «Навасельле ў Браткі Трусак», мульт.
8.40 «Проста Марыя».
9.30 У сьвеце жывёл.
10.10 ...Да 16 і старэйшым.
10.50 Прэс-экспрэс.
11.20 «Чыста англійскае забойства», 2-я сэрыя.
12.40 «Чаму куры грошай не клююць?», мульт.
13.50 А.Шнітке. Фартэпіянны квартэт.
13.00 На шляху да Ўэмблі.
14.25 Прадпрымальнік.
15.05 Як дабіцца посьпеху.
15.15 «Маясям'яіншая жывёла».
15.55 Музограф.
16.20 ...Да 16 і старэйшым.
17.25 Лябірынт.
17.50 Дакумэнты і лёсы.
18.00, 20.35 Надвор'е.
18.05 «Проста Марыя».
18.55 Чалавек са скрыні. Да 70-годдзя рэжысёра Л.Пчолкіна.
19.40 Добрай ночы, малышы!
20.45 Лато «Мільён».
21.15 «Твін Пікс».
22.10 Музыка ў эфіры.
23.30 Акадэмія.
0.20 Прэс-экспрэс.
0.30 На шляху да Ўэмблі.

«Расія»
6.00, 13.00, 19.00, 22.20 Весткі.
6.20 Патрабуюцца... патрабуюцца...
6.30 Формула-730.
7.00 Сігнал.
7.20 Час дзелавых людзей.
7.50 Паехалі.
8.00 Навіны Эй-бі-сі.
8.30 Мульці-пульці.
8.40 Покліч Вадалея.
9.40 «К-2».
10.30 Новая лінія.
11.00 «Санта-Барбара».
12.40 Сялянскае пытаньне.
13.25 «Справа была ў Пянькове», м/ф.
15.00 Канцэрт.
15.15 Мульці-пульці.
15.25 Там-там навіны.
15.40 Студыя «Рост».
16.10 Новая лінія.
16.55 Глёбус.
17.25 Азы кар'еры.
17.40 Будні.
18.25 Я — лідар.
18.45 Сьвята кожны дзень.
19.25 Падрабязнасьці.
19.40 «Санта-Барбара».
20.30 Міт. Дзьмітрыя Пакроўскага.
21.20 Айчына мая.
22.40 Аўтаімгненьне.
22.45 Зоркі гавораць.
22.50 Спартыўная карусель.
22.55 ЭКП.
23.05 Дыялёг з сабой.
23.30 Джазавая музыка.

Санкт-Пецярбург
6.30 «Перапалох», мульт.
6.45, 11.30, 14.30, 18.30, 22.45 Інформ TV.
7.05 «Яшчэ не ўсё страчана», д/ф.
8.10 Эўрапейскі калейдаскоп.
8.40 Новы Пецярбург.
9.10 Нямецкая хваля.
9.40 Казка за казкай.
10.10 «Бюро знаходак», мульт.
10.30 Хуткая дапамога.
11.00 Сем сланоў.
11.40 «Сьпяваве Іван Пятроў».
12.00, 14.25, 18.05, 20.40, 0.05 Музычны момант.
12.05 «Рухайцеся за гэтым самалётам», м/ф.
13.30 Папараць-кветка, канцэрт.
14.40 Гістарычны альманах.
15.25 «Каронны нумар», м/ф.
16.30 «Кракакот», мульт.
16.40 «Дамашні ўрок».
17.10 Дзецям пра зьвяранятаў.
17.30 Рэформа і ўлада.
18.10 Вялікі фэстываль.
18.55 Партрэты.
19.40 Спорт, спорт, спорт...
20.00 Сёньня.
20.35 Тэлемагазін.
20.45 «На парозе ночы», м/ф.
21.35 «Каўбой», канцэрт.
21.50 «Вячэрні звон».
22.35 Ваш стыль.
23.05 «Вячэрні звон».

Пятніца, 4 лютага

Беларускае тэлебачаньне
8.00 Раніца рэспублікі.
8.10 Пад купалам Сусьвету.
8.20 Надвор'е.
8.30 Пяць хвілінаў на жарты.
8.35 Старонкі беларускай музыкі. Іграе І.Шуміліна.
9.00 Тэлебачаньне—школе. Кандрат Крапіва і яго драматургія.
9.40 Пазыцыя ўрада.
9.55 «Ніхто, акрамя цябе».
10.40 «Карамболь». А.Камбурава.
11.15 Песьню бярыце з сабою, ч.3-я.
13.30 Навіны.
13.40 Дзелавая хроніка.
13.50 «Ленінградская сімфонія», м/ф.
15.25 «Казка пра старое рэха», «Цінка-павуцінка», мульт.
15.45 Тэлекафэ «Мая мама».
16.30 Запрашальны білет.
17.15 «Цэнтр» у Польшчы.
18.00 Дзелавая хроніка.
18.10 Навіны (Магілёў).
18.25 Навіны Бі-бі-сі.
19.00 Рок-айленд-шоў.
20.20 «Тэлесябрына».
20.30 Кантакт.
20.35 Калыханка.
21.00 Панарама.
21.35 Пад купалам Сусьвету.
21.45 Пяць хвілінаў на жарты.
21.50 Надвор'е.
22.00 На сэсіі ВС РБ; «Ніхто, акрамя цябе»; «Асуджаны на самоту», м/ф. (Японія).

«Астанкіна»
5.00, 8.00, 11.00, 14.00, 17.45, 20.00, 24.00 Навіны.
5.20 Ранішняя разьмінка.
5.30 Раніца.
7.45 «Якколька сабакам», мульт.
8.20 «Журботны горн», м/ф.
9.35 «Скарбніца мудрасьці», мульт.
9.50 «Песьня жаваранка», д/ф.
10.20 Сустрэча з Г.Літвіненкай.
10.50 Прэс-экспрэс.
11.20 «Партрэт», тэлеспектакаль.
12.55 Там, за воблакамі...
13.15 Тэатральны раманс у выкананьні М.Навахіжына.
14.25 Дзелавая хроніка.
14.35 Брыдж.
14.55 Бізнэс-кляса.
15.10 «Воўчая шкура», мульт.
15.20 «Журботны горн», м/ф.
16.30 Рытмы Шры Ланкі.
16.45 Азбука ўласьніка.
16.55 Футбол. Кубак чэмпіёнаў Садружнасьці. Фінал.
18.50, 20.35 Надвор'е.
18.55 Поле цудаў.
19.40 Добрай ночы, малышы!
20.45 «Твін Пікс».
21.40 Чалавек тыдня.
21.55 У пошуках страчанага. Амэрыканская актрыса М.Кор'юс.
22.35 Тэлескоп.
23.15 Музагляд.
0.20 Прэс-экспрэс.
0.30 Праграма «Х».
0.45 Пляцоўка агляду.

«Расія»
6.00, 13.00, 19.00, 22.20 Весткі.
6.20 Патрабуюцца... патрабуюцца...
6.30 Формула-730.
7.00 Ня быць дынязаўрам.
7.20 Час дзелавых людзей.
7.50 Паехалі.
8.00 Навіны Эй-бі-сі.
8.30 Міт. Дзьмітрыя Пакроўскага.
9.15 Заля чаканьня.
10.05 Наш сад.
10.35 Новая лінія.
11.05 «Санта-Барбара».
12.55 Белая варона.
12.40 Сялянскае пытаньне.
13.25 Тэлетэатр Расіі. Г.Бёль. «Наўлоўныя».
14.55 Яны жывуць па Каране.
14.50 Мульці-пульці.
15.00 Тэлегазэта.
15.05 Бізнэс у Расеі.
15.35 Там-там навіны.
15.50 Паралелі.
16.05 Новая лінія.
16.55 Дысней па пятніцах.
17.45 Шарман-шоў.
18.45 Сьвята кожны дзень.
19.25 Падрабязнасьці.
19.40 «Вааж тэрору», м/ф, 2-я сэрыя.
21.15 Ніхто не забыты?
21.25 «К-2».
22.40 Аўтаімгненьне.
22.45 Зоркі гавораць.
22.50 Спартыўная карусель.
22.55 Вячэрні салён.

Санкт-Пецярбург
6.30. «Сябры», мульт.
6.45, 11.30, 14.30, 18.30, 22.45 Інформ TV.
7.05 «На парозе ночы», м/ф.
8.00 «Вячэрні звон».
9.10 Нямецкая хваля.
9.40 Дзецям пра зьвяранятаў.
10.00 «Жыла-была пчолка», «Гарлачык», мульт.
10.30 Хуткая дапамога.
11.00 «Чаканьне», канцэрт.
11.40 «Крэпасьць неадольная», д/ф.
12.10, 14.25, 18.05, 20.40, 0.45 Музычны момант.
12.25 «Цела Леніна», д/ф.
13.15 Чэмпіянат Расеі па бальных танцах.
14.40 «Адкрываю для сябе Расею».
15.10 «Я цябе ніколі не забуду», м/ф.
16.35 «Ці лёгка быць храбрым», мульт.
16.45 Пра Маякоўскага.
17.15 «Небясьпечнае напружаньне».
17.30 «Цхінвал. Горад, дзе не чутна песень».
18.10 Вялікі фэстываль.
18.55 «Гісторыя хваробы», м/ф.
19.40 Спорт, спорт, спорт...
20.00 Сёньня.
20.35 Тэлемагазін.
20.45 Хранограф.
21.45 Пецярбургскі ангажэмэнт.
22.35 Ваш стыль.
23.05 «Ён наводзіць жах», м/ф. (ЗША).

Субота, 5 лютага

Беларускае тэлебачаньне
8.00 Раніца рэспублікі.
8.10 Пад купалам Сусьвету.
8.20 Пяць хвілінаў на жарты.
8.25 Надвор'е.
8.35 «Бабуля, навучы», мульт.
8.45 «Ніхто, акрамя цябе».
9.30 Здароўе.
10.00 Паказвае Горадня.
11.00 Тыдзень плянэты.
11.15 «Асуджаны на самоту», м/ф. (Японія).
12.35 20 мінут рэдактара.
12.55 Шматгалосьсе. Перадача зь Віцебска.
13.55 «Мой маленькі поні».
14.25 Панарама Прыдняпроўя.
14.55 Алімпійскі сілуэт.
15.20 Брама. Права на права.
16.05 «Вялікія аўтамабілі сьвету», 1-я сэрыя.
16.35 «Нов і К»-топ-10.
17.35 «Крок».
19.20 Чэмпіянат Беларусі па спартыўных танцах.
20.20 «Сямейныя вечары», д/ф.
20.35 Калыханка.
21.00 Панарама.
21.35 Пад купалам Сусьвету.
21.45 Пяць хвілінаў на жарты.
21.50 «Кароткая гульня», м/ф.
23.20 Міс Грацыя-93.
23.45 НІКа.
24.00 «Каскад».
0.15 Відзьма-нявідзьма.

«Астанкіна»
6.00, 14.00, 20.00, 24.00 Навіны.
6.25 Ранішняя разьмінка.
6.35 Суботняя раніца дзелавога чалавека.
7.10 Азартныя гульні.
7.40 Бог у помач.
8.00 «Марафон-15».
8.30 Кампанія «Мір». Ч.Айтматаў.
9.55 Ранішняя пошта.
10.25 Смак.
10.40 Кніжны двор.
11.20 Сола.
11.50 Ахоўная грамата.
12.20 Дапамажы сабе сам.
13.00 Лёгкая атлетыка.
14.25 «Пэпі Доўгая панчоха».
14.55 Жыцьцё і палітыка.
15.25 «Ультра-сі».
16.15 Марыя Калас
17.00 «Эрмітаж», фільм 3-ці.
17.30 Рэха тыдня.
18.00 Брэйн-рынг.
18.50 «Цудоўная пара», м/ф, 2-я сэрыя.
19.40 Добрай ночы, малышы!
20.35 Надвор'е.
20.45 «І мора расказжа...», м/ф, 1-я сэрыя.
21.40 Музычнае надвор'е.
22.55 Апошні кінасэанс.

«Расія»
8.00 Рэтра-шлягер.
8.30 Непазнаны Сусьвет.
9.00 Студыя «Рост».
9.30 Пілігрым.
10.15 Праграма «45».
11.00 «Востраў мёртвых», д/ф.
12.30 Сігнальны экзэмпляр.
12.40 Сялянскае пытаньне.
13.00, 19.00, 22.20 Весткі.
13.20 «Аляксандр Неўскі — цэль сусьветная», д/ф.
13.50 Тэлеконкурс юрыстаў.
14.30 Гранд-рэпартаж.
15.00 «К-2»: «Зоркі Амэрыкі».
15.30 Фільм-прэм'ер.
15.45 Футбол без граніц.
16.40 Прэзэнтацыя вечара Шатляндзкага тэлебачаньня: «Сільвер», м/ф «У іх будзе музыка», д/ф.
18.15 Вуснамі дзіцяці.
18.45 Сьвята кожны дзень.
19.25 «Фатальная памылка», м/ф (Шатляндыя).
21.00 «Конэры», д/ф (Шатляндыя).
22.00 Рэпарцёр.
22.40 Аўтаімгненьне.
22.45 Зоркі гавораць.
22.50 Спартыўная карусель.
22.55 Праграма «А».
23.55 «Тое, што ты павінен даць», м/ф (Шатляндыя).
0.55 Праграма «А».

Санкт-Пецярбург
7.00, 18.30, 22.30 Інформ TV.
7.20 «Ён наводзіць жах», м/ф (ЗША).
9.10 Нямецкая хваля.
9.40 Сам-насам з музыкай.
10.30 Хуткая дапамога.
11.00 Канцэрт па заяўках.
11.30 Тэледоктар.
11.45. «Навальніца», м/ф.
13.25. Срэбраная ніць.
14.00 Сёньня і штодзённа.
14.20 Розкакалроўвы сабака.
14.40 Дзецям пра зьвяранятаў.
15.00 «Сініца, гай і агонь», мульт.
15.20 «Тры з палавінай дні з жыцьця Івана Сямёнава — другакласьніка і другагодніка», м/ф.
16.45 Гістарычны альманах.
17.30 Спартыўны агляд.
18.05 Дарожныя прыгоды.
18.10 Вялікі фэстываль.
18.55 Камэртон.
19.40 Экспрэс-кіно.
20.00 Надоечы.
20.35 Ваш стыль.
20.40 «На парозе ночы», м/ф.
21.30 Тэатральная правінцыя.
22.50 Б.Шоў. «Прафэсія місіс Уорэн».

Нядзеля, 6 лютага

Беларускае тэлебачаньне
8.00 Раніца рэспублікі.
8.10 Пад купалам Сусьвету.
8.20 Пяць хвілінаў на жарты.
8.25 Слова да чалавека.
8.55 Справы вайсковыя.
9.40 Урокі здароўя.
10.05 «Кароткая гульня», м/ф.
11.35 MTV. Лепшыя хіты.
12.05 Аэробіка.
12.40 Латарэя аўтографаў.
13.20 Тэлевізійны клюб «Гаў-гаў».
13.45 Кінаэкран-94. Плюс.
14.45 АВС-клюб.
15.00 Шоў-TV «Тры апельсіны».
15.45 Азбука для бацькоў.
16.15 Літарніка.
16.45 Край. Р.Кобец.
17.25 «Гінэс-шоў».
17.55 Ваўчок-шоў.
18.25 Запрашаем на вячоркі.
19.40 Студыя «Тэлесябрына».
20.00 Панарама.
20.35 Пад купалам Сусьвету.
20.40 Калыханка.
21.00 Пяць хвілінаў на жарты.
21.10 «Доктар Паполь», м/ф (Францыя).
22.55 «Не забудзьце ўключыць тэлевізар».
23.05 Каралеўскае паляваньне.
0.05 Гран-пры РБ па лёгкай атлетыцы.

«Астанкіна»
6.00, 14.00, 17.20, 24.00 Навіны.
6.20 Ранішняя разьмінка.
6.30 Тэлесэрнада.
7.00 Гадзіна сілы духу.
8.00 Бяз паўзы.
8.30 Раным-рана.
9.00 Палігон.
9.30 Тыраж «Спортлато».
9.45 Пакуль усе дома.
10.15 Ранішняя зорка.
11.05 Новае пакаленьне...
11.45 Пад знакам «пі».
12.30 Правінцыя.
13.00 «Піф і Геркулес».
13.10 «Падводная адысея каманды Кусто».
14.20 Кампанія «Мір».
15.00 Клюб вандроўнікаў.
15.50 «Кот Фэлікс», «Сапраўдныя паляўнічыя на прывіды».
16.40 Панарама.
17.10 Тэлелоцыя.
17.35 Галасы Расеі.
18.30 Палітыка.
19.00 Надвор'е.
19.05 КВЗ-94.
21.00 Нядзеля.
21.45 Спартыўны ўік-энд.
22.00 Прамэнад у Марынскім.
22.50 Аўта-шоў.
23.10 Вялікая прагулка.
23.45 «Парк культуры», «Босы вучоны», мульт.
0.20 Сьвятло ласкавых зорак.

«Расія»
8.00 Добрай раніцы.
8.30 Вялікі хакей.
9.00 Студыя «Рост».
9.30 Казырная дама.
10.00 Аты-баты...
10.30 Кіпрас Мажэйка. Рэпартажы з «Малой Эўропы».
11.00 «Лістапад», м/ф.
13.00, 19.00, 22.20 Весткі.
13.20 Ня высечы...
13.35 Шэсьць сотак.
13.55 Расейская энцыклапэдыя.
14.25 Лепшыя гульні НБА.
15.20 Каробка перадач.
15.35 У сьвеце жывёлаў.
16.35 Кіно ў лютым.
16.55 Чароўны сьвет Дыснея.
17.45 Шпіянаж.
18.15 «Сем п'есаў для чорна-белага кіно», м/ф.
18.45 Сьвята кожны дзень.
19.25 «Фаварыты месяца», м/ф.
21.45 У Ксюшы.
22.40 Аўтаімгненьне.
22.45 Зоркі гавораць.
22.50 Спартыўная карусель.
22.55 Піна Баўш і іншыя.

Санкт-Пецярбург
7.00 «Гаючае слова».
7.30 «На парозе ночы», м/ф.
8.20 Пецярбургскі ангажэмэнт.
9.10 Экспрэс-кіно.
9.25 «Паліклініка ката Леапольда», «Асляня», «Чароўная птушка», мульт.
9.55 Новыя часы.
10.30 Хуткая дапамога.
11.00 Нядзельны лябірынт.
13.05 «Кошчын дом», тэлеспектакаль.
14.30 Кідайка.
15.10 Залаты ключ.
15.20 «Перапалох», мульт.
15.35 Актуальная экалёгія.
16.05 «Ашык-Керыб», м/ф.
17.40 Аўтапілёт.
17.55 О-ля-ля!
18.30 Інформ TV.
18.55 «Иа Набіль», м/ф.
19.30 Эскізы харэаграфіі.
20.00 Вынікі.
21.05 Ваш стыль.
21.10 «Дамскі кравец», м/ф.
22.40 Адамаў яблык.
23.40 «Дзень добры, Вольга. Хело, Вольга».

Некалькі рэцэптаў для кнігі «Як зарабіць мільён»

Сярэдні працэнт рэнтабельнасьці прадпрыемства ў краінах разьвітога капіталізму звычайна не перавышае 10—12%. Такі бізнэс лічыцца нармальным. Калі прыбытак большы за гэтую лічбу, справамі кампаніі аўтаматычна пачынае займацца эканамічная паліцыя. Калі прадпрымальнік становіцца багатым за годдва, тады ім зацікавіцца і Інтэрпол, бо ўсім вядома, што вельмі вялікія грошы зарабляюцца адно праз незаконны гандаль наркотыкамі, зброяй, радыёактыўным палівам, дыямэнтамі й таму падобным. У нашай жа краіне ўсё наадварот — калі «пад'ём» ня будзе складаць прынамсі працэнтаў дзьвесьце, за такую справу ніхто ня возьмецца.

Пэрыяд буйнога эканамічнага росту ў краінах Захаду спарадзіў у свой час незьлічоную колькасьць тандэтных брашурак з парадамі абываталю, як дамагчыся посьпеху й дастатку. Пераважна аўтары падобнае друкаванае прадукцыі закраналі ў сваіх «творах» маральна-псыхалягічныя аспэкты бізнэсовае дзейнасьці. Пазьней уся гэтая плынь атрымала назоў — карнэгіянства, што паходзіць ад прозьвішча вельмі вядомага цяпер і ў нас Дэйла Карнэгі. У той жа час нават самы павярхоўны аналіз двух апошніх гадоў пэрыяду «дзікага капіталізму», які перажываюць краіны былога разьвітога сацыялізму, дае багаты матар'ял дзеля напісаньня ў нас кнігі самых рэальных рэцэптаў, якія можна выдаць пад вокладкаю «Як зарабіць мільён». Зразумела, што размоваа йдзе пра мільён даляраў, а не...

Сама магчымасьць зьяўленьня падобных парадаў вынікае з адсутнасьці адукацыі й элементарнае культуры ў пераважнае большасьці нашых родных «бізнэсмэнаў» і «нуварышаў».

Рэцэпт першы

Трэба ведаць, што ў сьвеце існуе як мінімум тры віды такой меры вагі, як тона — вынік наяўнасьці ў англамоўных краінах традыцыйнае адзінкі «фунт». Так званая брытанская тона мае вагі 1016 кг, рэгістрацыйная (або амэрыканская) — 907,18 кг. Тона мэтрычная, як вядома, роўная 1000 кг.

Разумна скарыстаўшы гэтыя веды, вы заўсёды здолееце прадаць у нас закуплены за мяжою тавар, атрымаўшы пры гэтым пэўную суму грошай сабе ў кішэню, пра што, дарэчы, не здагадаецца ані падаткавая інспэкцыя, ані сам пакупнік.

Рэцэпт другі

«Хатні супэрмаркет» — каталёгі кшталту Quelle, Otto, Neckerman — забава для вельмі багатых людзей, каму лянота нават адарваць свой азадак ад фатэля. Зразумела, што кошты ў іх часам у тры-чатыры разы перавышаюць рэальную цану. Гэта трэба ведаць.

Дапусьцім, вы купляеце ў Нямеччыне тавар. Натуральна, што цэны ва ўсіх паперах прастаўляюцца ў дойчмарках. Вы прывозіце тавар на Беларусь і прадаяце яго гуртам за тую самую цану, але ўжо за даляры. Калі ў Вашага пакупніка ўзьнікаюць пытаньні, Вы разгортваеце перад ягоным носам адзін з вышэйзгаданых каталёгаў і хутка пераконваеце яго, што ён атрымаў ваш тавар літаральна «на халяву».

Рэцэпт трэці — найлепшы

Трэба ведаць, што, акрамя амэрыканскага даляру, у сьвеце існуюць даляры канадзкія, аўстралійскія, ганконгаўскія... Да прыкладу, апошні зь іх, у залежнасьці ад ваганьня курсу, у шэсьць—сем разоў таньнейшы за даляр ЗША.

Напрыклад, вы купляеце ў Ганконгу партыю куртак коштам 198 мясцовых даляраў за штуку, што складае прыблізна 25 амэрыканскіх, і вывешваеце іх у нашай тутэйшай валютнай краме, не абрываючы цэтлікаў. Натуральна, што прадаяце іх вы за даляры ЗША. Ваш прыбытак узрастае роўна нагэтулькі, наколькі адрозьніваюцца курсы вышэйназваных грошай.

Я ўпэўнены, што калі вы чалавек досыць прадпрымальны і здолееце пасьпяхова скарыстаць мае парады, то ў хуткім часе вы пабудуеце сабе дом, набудзеце Mercedes, а таксама чырвоны пінжак з двума шэрагамі бліскучых гузікаў.

Зычу вам посьпехаў!

Марк ДАВЫДОЎСКІ

Музычныя лозы

Японскі вінаградар Норыфумі Сёбара вырашыў, што дзьве гадзіны музыкі Баха, Штраўса, Шубэрта й Брамса кожны дзень дазволяць ягонаму вінаградніку павялічыць свой ураджай.

Ён распачаў гэтую праграму пасьля таго, як даведаўся, што ягоны сусед у горным раёне Нагано пачаў атрымліваць гародніну лепшай якасьці з таго часу, як стаў уключаць на даволі працяглы час клясычную музыку.

Такім чынам, штодня вінаграду даводзіцца «выслухоўваць» «Блакітны Дунай» Штраўса, які, на думку Сёбары, дазваляе лазе «спакойна прачынацца». Расьпешчаныя вінаградныя лозы завяршаюць дзень пад музыку Брамса й Шубэрта, «каб забясьпечыць добры сон уначы».

«Гвозд» нумара

Ніколі раней слонімская раённая газэта ня мела ў сваіх чытачоў так попыту, як на калядныя сьвяты.

У шапіках трэці нумар газэты быў раскуплены літаральна за некалькі гадзінаў. А той, каму яна не дасталася, атакоўваў рэдакцыю, каб выпрасіць хоць бракаваны нумар. Сакрэт папулярнасьці аказаўся просты — у тым нумары быў надрукаваны расклад руху гарадзкога транспарту.

Віктар ВАЛАДАШЧУК

У дысбаце — канвэрсія

Пасьля таго як дысцыплінарны батальён, які разьмяшчаўся каля вёскі Заводны Лес на мяжы Слонімскага й Пружанскага раёнаў, быў расфармаваны, вайсковыя й цывільныя чыноўнікі доўга меркавалі, як выкарыстаць гэты аб'ект.

Была прапанова стварыць у казармах дысбату жаночую турму. Аднак ад гэтай ідэі чамусьці адмовіліся і вырашылі зрабіць тут прадпрыемства па вытворчасьці клёцак.

В.В.

Вэрсія міністра абароны

Паводле міністра абароны П.Казлоўскага, летась ва Ўзброеных Сілах Беларусі «отмечено» 13 выпадкаў самагубства сярод салдат і сяржантаў.

Міністар зьвязвае гэта зь «нехорошим поведением любимых девушек».

В.Р.

Клясыкі дагэтуль у цане

Зь сельскага клюба ў в.Белагурна Дзятлаўскага раёну злодзеі скралі барэльефы Маркса, Энгельса і Леніна, якія былі аблямаваныя медзьдзю.

С.М.

Выпіць не зашкодзіць

Галяндзкія дасьледнікі, якія правялі нядаўна паглыбленае вывучэньне хваробаў сэрца, заўважылі, што мужчыны, якія спажываюць шмат віна, а таксама гарбаты, садавіны й гародніны, значна менш рызыкуюць атрымаць сардэчную хваробу.

Дасьледнікі тлумачаць гэты фэномэн дзеяньнем флявaноідаў. Яны паглынаюць свабодныя радыкалы, што зьяўляюцца прычынаю хваробаў. Тымчасам, мэдыкі з васьмі эўрапейскіх краінаў абсьледавалі мужчынаў, якія перажылі інфаркт, і прыйшлі да высновы, што асобы, якія елі шмат морквы і зялёнай гародніны зь лісьцем, найменш пакутавалі ад хваробы сэрца з той самай прычыны.

Назад да Фарэнгейта

Асацыяцыя Фарэнгейта націскае на Польшчу з мэтаю ўвесьці тэмпэратурную шкалу, распрацаваную фізыкам, які, як вядома, паходзіць з гэтае краіны.

Шкала Фарэнгейта цяпер шырока выкарыстоўваецца ў Паўночнай Амэрыцы. Пункт замярзаньня вады паводле гэтай шкалы роўны 32, а пункт кіпеньня — 212.

Выдае на тое, што палякі не адмовяцца ад звыклае шкалы Цэльсія толькі дзеля таго, што Фарэнгейт быў іхным земляком.

Праграма перадачаў 8-га каналу зь 1 па 6 лютага

Аўторак, 1 лютага

18.00. Для дзяцей: «Карусэль». Мультфільм «Дон Кіхот» з сэрыі «Аміга і ягоныя сябры».
18.30. Муз. праграма.
19.15. Прыгодніцкі сэрыял «Затока «Небясьпечная»: «Якія жывуць на вадзе»
19.45. «Хіл-стрыт блюз»: «Хатнія разборкі».
20.40. «Відэамода»: «Новы сэзон».
21.10. Камэдыйнае шоў «Схаваная камэра».
21.30. Маст. фільм «Вінаваты ў дзяржаўнай здрадзе».
23.15. Праграма відэаклiпаў.

Серада, 2 лютага

18.00. «Карусэль». Мультфільм «Генры Форд» з сэрыі «Аміга і ягоныя сябры».
18.30. Муз. праграма.
19.15. Праграма пра здароўе «Жыцьцёвы выбар»: «Ашаламляльны сюрпрыз».
19.45. «Хіл-стрыт блюз»: «Гарачае лета».
20.40. «Я купляю гэтую жанчыну». 129, 130 сэрыі.
21.30. Маст. фільм «Апошні самалёт».
23.15. Праграма відэаклiпаў.

Чацьвер, 3 лютага

18.00. «Карусэль». Мультфільм «Сымон Балівар» з сэрыі «Аміга і ягоныя сябры».
18.30. Муз. праграма «У межах Остына»: «Цішыня Хінахода».
19.00. «Арт-пікчарс С.-Пецярбург» прадстаўляе...
19.15. Праграма мультфільмаў.
19.45. «Хілстрыт блюз»: «Дождж жахаў».
20.40. Роздумы пра джаз.
21.30. Маст. фільм «Экспрэс жахаў».
23.15. Праграма відэаклiпаў.

Пятніца, 4 лютага

18.00. «Карусэль». мультфільм «піраміды» з сэрыі «Аміга і ягоныя сябры».
18.30. Муз. праграма.
19.15. Опра Ўінфры Шоў: «Я не магу паверыць, што са мною гэта здарылася».
19.45. «Хіл-стрыт блюз»: «Афіцэр году».
20.40. «Я купляю гэтую жанчыну». 131, 132 сэрыі.
21.30. Маст. фільм «Біцьцё сэрцаў».
23.15. Праграма відэаклiпаў.

Субота, 5 лютага

15.00. «Карусэль». Мультфільм «Птушыны шлях» з сэрыі «Аміга і ягоныя сябры».
15.30. Муз. праграма.
16.00. «Я купляю гэтую жанчыну». 127, 128, 129 сэрыі.
17.10. «Хіл стрыт блюз»: «Стэн — супэрмэн».
18.00. Шоў Ігара Карнелюка.
18.30. Шматсэрыйны фільм «Лёс».
19.15. Дайджэст камэдыйнага шоў «Схаваная камэра».
19.50. «Пяць хвілінаў з «Хрыстафорам».
19.55. «Чава-какава». Дзіцячая праграма. Мульфільмы.
20.15. «На сцэне Вульфтрапа»: «Гурт «Голдэн бойз».
21.30. Маст. фільм «Небясьпечная зона-2».
23.15. Праграма відэаклiпаў.

Нядзеля, 6 лютага

15.00. Праграма пра здароўе «Жыцьцёвы выбар»: «СНІД. Стрэсы».
15.30. «Я купляю гэтую жанчыну». 130, 131, 132 сэрыі.
16.40. «Шалом зь Ерусаліма».
17.40. Прыгодніцкі сэрыял «Затока «Небясьпечная»: «Кэці і кіт».
18.10. Шматсэрыйны фільм «Лёс».
19.00. Опра Ўінфры Шоў: «Што рабіць у выпадку небясьпекі?».
19.45. Муз. праграма «У межах Остына»: «Відзі Трэвіс».
20.15. Мультфільмы з сэрыі «Прыгоды Сыбэрта».
20.45. «Чава-какава». Дзіцячая праграма.
21.00. Муз. праграма.
21.30. Маст. фільм «Судзьдзя Прыст».
23.15. Праграма відэаклiпаў.

Падпісны індэкс 63887. Нумар падпісаны ў друк 30.01.94. Друкарня "Беларускі Дом Друку" (Менск, пр. Ф.Скарыны, 79). Замова 139 Наклад 20 000.
П 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 М 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12